পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান
পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (EDC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)
[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved

Divisional Forest Officer
-cum FIU APFBC Society
E.A.W.L. Division, Bokakhat

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সজ্ ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্‌ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই ই চি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেচন এণ্ড কমিউনিকেচন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ' ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৰেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন এ পি (NAP)	ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন আঁচনি (নেচনেল এফৰেষ্টেচন প্ৰ'গ্ৰাম)
এন এ আৰ এম আই এল (NaRMIL)	ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদ পৰিচালনা আৰু আৰু একত্ৰিত জীৱিকা (নেচনেল ৰিছ'ৰ্চ মেনেজমেণ্ট এণ্ড ইণ্ট্ৰিগ্ৰেটেড লাইভলিহুড)
এন বি এম (NBM)	ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযান (নেচনেল বেম্ব' মিছন)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্‌থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'ল্‌ছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইক্‌নেছ, অপৰচুনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ (প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

জোপোহা গছ		
১	হাত-থেংগা	কাছিয়া অক্সিডেণ্টেলিছ লিন
২	এৰাগছ	ৰিচিনুছ'মুনিছ লিন
৩	গৰখীয়া কৰৈ	হিবিস্কাছ এলেম'ছাছ লিন
৪	কুচিয়াকটা	মিব'ছা ৰুবিক'লিছ লেমক্
৫	পানী ভোটোৰা	ইপ'মিয়া কৰ্নিয়া জেক
৬	শন বৰলুৱা অথবা ছকামৰা	উৰেনাল'ব'টা লিন
৭	দীঘলতী	লিছেয়াছালিচিফ'লিয়া ৰক্সৰ।
ঘাঁহ-বন-লতা আদি ঃ		
১	কৌৰিমণি	কইক্সলেক্রিমা লিন
২	কেঞাবন	কইলেনিয়া ব্ৰেভিফ'লিয়া (ৱাইল্ড) স্প্ৰেং
৩	লোকোচা বন	হেমাৰমিয়াকম্প্ৰেছা (লি এফ আৰ বি আৰ)
৪	এৰালি বন	লৌৰাছিয়াহেক্সান্দ্ৰা ছোৱাৰ্টজ।
৫	ইকৰা	ফ্রেগমাইছৈকাৰ্কা (ৰেটছ) ট্ৰিন।
৬	উলু খেৰ	ইম্পেৰেটাচিলিন্দ্ৰিকা জ্বালিন) পি বি উড।
৭	সোণখেৰ	পল্লিনিয়াচিলাটা ট্ৰিন
৮	দল	আৰন্দ'ডোনেক্স লিন
৯	বিৰিণা	এৰিয়ানথাছ ৰেভেনেই (লিন) পি বিউভ
১০	দূৱৰি বন	চিন'ভন ডক্টিলন পাৰ্ছ

ক্ৰমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
গছ		
১	বাঘনলা	লিউছেইছে বিফেৰা পাৰছ
২	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ’মিয়াফ্ৰ’ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
৩	জিয়া	লেনেইগ্ৰেণ্ডিগছ এ ৰিচ্চ্
৪	লাৰু-বন্ধা	মেল’মছফেজ’চুজিৰিয়াছ মুৰেগ এণ্ড আৰ্গ
৫	সৰুৰা	ষ্ট্ৰেব্লুচেছপাৰ লৌৰ
৬	ওদাল	ষ্টিৰ্ডিলিয়াভিল’ছা ৰক্সব্।
৭	ক’লাজামু	ছিজিগিডমকিউমিনি (এল) স্কীলছ
৮	আমৰা	স্পনডিউমপিন্নেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৯	খুদ জামু	ছেজিজইমছিজিছিঅ’হিডছ (মিক) মেৰিল
১০	ভোমোৰা	ষ্টাৰ্মিনালিয়াবেল্লিৰিকা ৰক্সব্
১১	শিলিখা	টাৰ্মিচনালিয়াচেবুলা ৰেইজ্
১২	তেতেলি	টামাৰিন্দুছিন্দিকা লিন্
১৩	ভেল্কৰ	ট্ৰিয়ামুডিফ্ল’ৰা লিন।
১৪	বগৰী	জিজিফুচমৌৰিটিয়ানা লেম
১৫	কদম	এন্থাচেফালুস্কেডাম্বা মিক্
১৬	গমাৰি	মেলিনিয়াৰ বৰিয়া লিন্
১৭	ধৃতমুৰি	হ’লাৰহেনানটিডাইচেণ্ট্ৰিকা ৱাল
১৮	চেলেং	চেমিউম বেক্কানাম ৰক্সৰ
১৯	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডুকুলাটা ৰক্সৰ
২০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিলাষ্ট্ৰিকতা ৰক্সৰ
২১	ঢেঁঙাবৰ	ফিউজজেন্নিকুলাটা কাৰ্জ

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

সূচীপত্ৰ

অধ্যায় নং	শীৰ্ষক	পৃষ্ঠা নং
	অধ্যায় - এক	
১	পৰিচয়	
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা	
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	
৫	উপলব্ধ আঁচনি আৰু কাৰ্যসূচী	
	অধ্যায় - দুই	
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ	
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৯	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
১০	ৰণকৌশল ৰূপায়ণ, সময়সীমা আৰু বাজেট	
	অধ্যায় - তিনি	
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	

Divisiona Forest Officer
-cum, FIU APFBC Society
E.A.WL. Division, Bokakhat

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - এক

১। পৰিচয়

১.১ ঃ প্ৰকল্পৰ বিষয়ে ঃ

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে ‘বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অবনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।’ এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— ‘বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।’ অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেন্সীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প সংস্থা (এ পি এ বি চি ছ’চাইটী) বাধ্য।

১.২ ঃ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা উন্নয়ন পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ’প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ’ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল’পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ’ প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল’ হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত ‘বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা’ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ ঃ পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শগাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ গোলাঘাট জিলাত অৱস্থিত পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শগাঁও ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত উল্লেখ কৰা হৈছে। এই পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডলৰ অন্তৰ্গত। সম্প্ৰদায়টোৰ সবিশেষ বিৱৰণ পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

২। এলেকাৰ সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

এটা খৰ্গ থকা গঁড়ৰ বাবে কাজিৰঙা পৃথিৱী বিখ্যাত। কাজিৰঙাৰ বুৰঞ্জীত ১৯০৫ চনত তদানীন্তন ভাইচৰয় লৰ্ড কাৰ্জন আৰু লেডী কাৰ্জনৰ নাম পোৱা যায়। ১৯০৮ চনৰ এক জুন তাৰিখে ইয়াক সংৰক্ষিত বনাঞ্চল হিচাপে ঘোষণা কৰা হয়। সেইদৰে ১৯১৬ চনত ক্ৰীড়া বনাঞ্চল, ১৯৫০ চনত এক বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, ১৯৮৫ চনত বিশ্ব ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰ, ১৯৭৪ চনত ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আৰু অৱশেষত ২০০৭ চনত ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত অঞ্চল হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া হয়। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দক্ষিণ পাৰে কাৰ্বি আংলং পাহাৰৰ পাদদেশত অৱস্থিত কাজিৰঙা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল বোকাখাতৰ পৰা প্ৰায় আঠ কিলোমিটাৰ আৰু ৰাজ্যৰ ৰাজধানী গুৱাহাটীৰ পৰা ২৩০ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত। ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ দক্ষিণৰ সীমা। কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ সদৰ ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথতে (বৰ্তমান ১৫নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ) অৱস্থিত মহকুমা সদৰ বোকাখাতত। আন দুখন চুবুৰীয়া চহৰ হৈছে যোৰহাট, বোকাখাতৰ পৰা প্ৰায় ৭০ কিলোমিটাৰ পূবত আৰু গোলাঘাট, বোকাখাতৰ পৰা প্ৰায় ৫৩ কিলোমিটাৰ দক্ষিণ-পূবত। উত্তৰপাৰত থকা উল্লেখযোগ্য চহৰ তেজপুৰ, বোকাখাতৰ পৰা প্ৰায় ১০০ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত। ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুযায়ী বোকাখাত মহকুমাৰ জনসংখ্যা ১,৪১,৫০২জন। ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুযায়ী বোকাখাতৰ জনসংখ্যা ৮,৮৪৪জন।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ আঞ্চলিক পাঁচটা। ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনত মুঠ ত্ৰিছটা পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি আছে। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত গাঁৱৰ সংখ্যা ৪০০।

২.২ অৱস্থিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ পৰিসীমা ২৬.৩০'ৰ পৰা ২৬.৪৫' উত্তৰ আৰু ৯৩.৪০' পূবত। আনহাতে, কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ সীমা ২৬.২৮'ৰ পৰা ২৬.৪৯ উত্তৰ আৰু ৯২.৩৫' আৰু ৯২.৪২' পূব পৰ্যন্ত। ২০০৭ চনৰ গোহাৰি অনুযায়ী কাজিৰঙা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ এলেকাই অসমৰ গোলাঘাট, নগাঁও আৰু শোণিতপুৰ জিলাৰ কিছু অংশ সামৰি ১০৫৫.৮৯৪৫৪ বৰ্গকিলোমিটাৰ আৱৰি আছে।

২.৩ মাটিৰ প্ৰকাৰ ঃ

কাজিৰঙাৰ সমভূমি ঘাইকৈ গেদীয় আৰু বানে পেলাই যোৱা পলসুৱা মাটিৰে গঠিত। ইয়াৰ ভূমিভাগত বানে মুখ্য ভূমিকা পালন কৰে। শিলা সম্বন্ধীয় বিজ্ঞানমতে কাজিৰঙাৰ ভূমিভাগ ঘাইকৈ ধোৱা বৰণীয়া পলসুৱা বোকামাটি আৰু মিহিৰ পৰা খহটা বালিৰে গঠিত যদিও শেহতীয়াকৈ বানে এই ভূমি গঠন প্ৰক্ৰিয়াৰ কিছু সাল-সলনি ঘটাইছে। এলেকাটো জলাহভূমি আৰু ইয়াত ভালেমান জলধাৰা বিভিন্ন ধৰণে বৈ আছে। এইবোৰৰ ভিতৰত কেইবাখনো বিল আছে। উদ্যানখনৰ উত্তৰ সীমাৰে বৈ যোৱা ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীয়ে মাজে-সময়ে গতি সলনি কৰি উদ্যানখনৰ মাজে মাজে কেইবাটাও চৰ-চাপৰিৰ সৃষ্টি কৰিছে। এনে চৰ-চাপৰি প্ৰধানকৈ দুই প্ৰকাৰৰ— স্থায়ী আৰু অস্থায়ী। জলাহভূমি আৰু বিল আদিৰে গঠিত উদ্যানখনৰ ভূমিভাগত বিভিন্ন উদ্ভিদ গজি উঠে। দ ভূমিভাগত বালি জমা হোৱাৰ বিপৰীতে আপেক্ষিকভাৱে বাম ভূমিভাগো যথেষ্ট বালিয়া। শেহতীয়াকৈ দেখা

গৈছে যে এনে ভূমিত হিউমাছ বা উৰ্বৰতাৰ পৰিমাণ কম। গতিকে ইয়াৰ ভূমিভাগৰ যথেষ্ট ঠাইত বালিয়া, বালিয়া বোকা বা সম্পূৰ্ণ বোকাময় মাটি পোৱা যায়।

২.৪ পানী

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ উত্তৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু দক্ষিণে মৰি ধনশিৰী, ডিফলু আৰু মৰি ডিফলু। অঞ্চলটোত ভালেমান নদী, এশমান ডাঙৰ-সৰু বিলৰ দৰে জলাধাৰে আৱৰি আছে। ইয়াৰে কেইখনমান উল্লেখযোগ্য বিল হ'ল— চহলা (পূব আঞ্চলিকত), মিহি বিল, বৰবিল, হনুমান বিল (কেন্দ্ৰীয় আঞ্চলিকত), ৰৌমাৰি বিল, ডুঙ্গা বিল, বৰবিল, ডাফলাং বিল (পশ্চিম আঞ্চলিকত), পতাহী বিল (বুঢ়াপাহাৰ আঞ্চলিকত)।

২.৫ জলবায়ু ঃ উষ্ণতা আৰু বৃষ্টিপাত

গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক তাপমাত্ৰা ৩৫° ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা ৬ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ।

বাৰ্ষিক বৃষ্টিপাত প্ৰায় ২.১০০ মিলিমিটাৰ। সাধাৰণতে বাৰিষাৰ সময়ছোৱাতে (জুন-ছেপ্টেম্বৰ মাহলৈ) মুঠ বৰষুণৰ দুই-তৃতীয়াংশ অঞ্চলটোত হয়। গাঁওখনত বাৰিষাৰ দিনত সৰ্বোচ্চ আৰ্দ্ৰতা ৯০ ডিগ্ৰী আৰু শীতকালত কম হাৰত ৩০ ডিগ্ৰীৰ কম।

২.৬ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ প্ৰায় পাঁচ শতাংশ অঞ্চল বিল আৰু জান-জুৰিয়ে আগুৰি আছে। বাৰিষাকালত ইয়াৰে অধিক অঞ্চল পানীৰ তলত থাকে। তেতিয়া এই বিলবোৰত নানান ওপঙা ঘাঁহ, লতা আৰু জলজ গছ-বন গজি উঠে। ঘাঁহৰ মূল জাতটো হৈছে এৰালি। আন জলজ উদ্ভিদ হৈছে কলমৌ, হেলঞ্চি, বৰপুনি, সৰুপুনি আদি। ইয়াৰ উপৰি কোনো কোনো বিলৰ ওপঙা অঞ্চলত ইকৰা, নল, খাগৰি আদিও গজে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখন ৩৮বিধ স্তন্যপায়ী জন্তু, ৫৫৩বিধ চৰাই, প্ৰায় ৬৪বিধ সৰিসৃপ, ৪১বিধ উভচৰ প্ৰাণী, ৪২বিধ জলজ প্ৰাণী আৰু প্ৰায় ৫৫০বিধ বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ উদ্ভিদৰ স্থান (ইয়াৰে ১০৬বিধ লুপ্তপ্ৰায় হিচাপে চিনাক্ত কৰা হৈছে)। কাঞ্চনজুৰি, বিমলি, কাঠপৰা, ৰঙামটীয়া আদিৰ হাবিত সাধাৰণতে এবিধ সোৰোপা ভালুক পোৱা যায়। ইহঁতে স্বাভাৱিকতে সঘনাই দেখা নিদিয়ে। পিয়লমতে ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যাখনত এই ভালুকবিধৰ সংখ্যা ৪০-৫০টা। উদ্যানখনৰ কাষৰ কাঞ্চনজুৰি আৰু পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চললৈ হলৌবান্দৰ আহে। সাধাৰণ বান্দৰ আৰু টুপীমূৰীয়া বান্দৰো অঞ্চলটোত পোৱা যায়। ১৯৯৯ চনৰ পিয়লমতে অঞ্চলটোত ১৩৯টা টুপীমূৰীয়া বান্দৰ আছে। উদ্যানখনৰ হাবিত সাধাৰণ মেকাক বান্দৰ পোৱা যায় যদিও ইহঁত সংখ্যাত কম। ভাৰতীয় কেটেলা গাহৰি, মাছধৰা মেকুৰী আদিও কম-বেছি পৰিমাণে ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনত আছে। সৰিসৃপৰ ভিতৰত ফেঁটীসাপ, ৰজা ফেঁটী, সাধাৰণ ফেঁটী, গুঁই, কাছ, ঘঁৰিয়াল আদি পোৱা যায়।

ভাৰত-অষ্ট্ৰেলিয়া পক্ষীপথত অৱস্থিত কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত কমেও ৫৫০বিধ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ পক্ষী পোৱা যায়। ইয়াৰে একাংশ অৱশ্যে এতিয়া লুপ্তপ্ৰায় প্ৰজাতিৰ অন্তৰ্গত। কাজিৰঙা অঞ্চলটো ক্ৰান্তীয় সতেজ পানীৰ বিভিন্ন মাছৰ মিলনভূমি। অঞ্চলটোৰ জলাহ ঠাই আৰু নদী আদিত যথেষ্ট পৰিমাণৰ মাছ পোৱা যায়। কিন্তু বৰ্তমানলৈকে ইয়াৰ মাত্ৰ ৪২টা প্ৰজাতিহে চিনাক্ত কৰা হৈছে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান বিখ্যাত এশিঙীয়া গঁড়ৰ ৰম্যভূমি। ১৯৫৭, ১৯৬১ আৰু ১৯৬৩ চনত ইয়াত গঁড়ৰ সংখ্যা উদ্ধাৰৰ বাবে পিয়ল আৰম্ভ কৰা হয়। কিন্তু এই পিয়লৰ নিয়ম সিমান সুচল নোহোৱাত গঁড়ৰ প্ৰকৃত

সংখ্যা উদ্ধাৰ কৰিব পৰা নগ'ল; ২৫০-৩০০ সংখ্যকৰ হিচাপ হেৰফেৰ হৈ থাকিল। কাজিৰঙাৰ সমূহ স্তন্যপায়ী জন্তুক সামৰি ১৯৬৬, ১৯৭২, ১৯৮৪, ১৯৯১, ১৯৯৩, ২০০৫, ২০০৯, ২০১২ চনত নিয়াৰিকৈ সঠিক প্ৰক্ৰিয়াৰে পিয়ল কৰা হয়। গঁড়ৰ সংখ্যা উদ্ধাৰৰ বাবে এক বিশেষ পিয়ল কৰা হয় ২০১৩ চনত। শেহতীয়া তথ্যমতে গঁড়ৰ সংখ্যা ক্ৰমান্বয়ে বৃদ্ধি পাইছে। ১৯৬৬ চনত এই সংখ্যা ৩৬৬ থকাৰ বিপৰীতে ২০১৫ চনত ই হয়গৈ ২৪০১টা। চোৰাং চিকাৰে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ গঁড়ৰ বাৰুকৈয়ে ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিছে। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত এছীয় হাতী যথেষ্ট পৰিমাণে পোৱা যায়। হাতী হৈছে পৃথিৱীৰ অন্যতম বৃহৎ স্তন্যপায়ী জন্তু। এছীয় হাতীবিধৰ শুঁড়ৰ আগত আঙুলিৰ দৰে দুটা কণমান অংশ আছে, যাৰ সহায়ত ই তেনেই ক্ষুদ্ৰ আৰু শক্তিশালী কাৰ্যও সংঘটিত কৰিব পাৰে। হাতীৰ গাটো দীঘল, খহটা নোমেৰে ঢকা। ইহঁতৰ গাৰ ছালৰ ৰং মুগাৰ পৰা ডাঠ ধোঁৱাবৰণীয়া। হাবিৰ মাজৰ চাফাৰী আৰু উৎসৱ আদিৰ বাবে হাতী বৰ জনপ্ৰিয়। পিয়লমতে ২০১১ চনত ১১৬৫টা হাতীৰ পোৱা বিপৰীতে ২০০৫ চনত এই সংখ্যা আছিল ১২৪৬টা।

২.৭ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনক ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বানে প্ৰতিবছৰে ক্ষতি কৰি আহিছে। ফলত ইয়াৰ আৰু চুবুৰীয়া যথেষ্ট অঞ্চল খহনীয়াৰ কবলত পৰিছে। এই খহনীয়াই উদ্যানখনৰ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যকো ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিছে। ভালেমান গৱেষকে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনৰ এই খহনীয়া সমস্যাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিছে।
এই বিষয়ত জে এন শৰ্মাৰ তথ্য এনেধৰণৰ—

বছৰ / সময়	হেৰুওৱা এলেকা (বৰ্গকিঃমিঃ)	লাভ কৰা এলেকা (বৰ্গকিঃমিঃ)
১৯১২-১৯২৬ ৰ পৰা ১৯৭২	৮৪.৮৭	২৪.৪৯
১৯৭২ৰ পৰা ১৯৯৮	৪৪.৭০	২৯.৪৭
১৯৯৮ৰ পৰা ২০০৮	২০.৪১	৭.৮৯
মুঠ	১৪৯.৯৮	৬০.৮৫

মাছধৰা ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখন বিভিন্ন ধৰণৰ মাছৰ ৰম্যভূমি। মাছধৰা অঞ্চলটোৰ এক পাৰম্পৰিক জীৱিকা। অঞ্চলটোৰ উপৰি চুবুৰীয়া গাঁওবোৰৰ অধিবাসীসকলে ইয়াৰ বিলবোৰত, বিশেষকৈ ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাষৰ বিলবোৰত মাছ ধৰে।

খেৰ সংগ্ৰহ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনত খেৰ সংগ্ৰহত বাধা নিষেধ আছে যদিও বিশেষকৈ বতৰৰ সময়ত, ডিচেম্বৰৰ পৰা মাৰ্চ মাহৰ ভিতৰত অঞ্চলটোৰ উপৰি চুবুৰীয়া গাঁওবোৰৰ অধিবাসীসকলে খেৰ সংগ্ৰহ কৰে। তেওঁলোকৰ অনেকে মূলতঃ ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে আৰু এচামে সংগ্ৰহ কৰা খেৰ বিক্ৰী কৰি জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰে।

চোৰাং চিকাৰ ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনত চোৰাং চিকাৰ এক মুখ্য বিষয়। চোৰাং চিকাৰৰ বাবে মূল আকৰ্ষণ হৈছে উদ্যানখনৰ এশিঙীয়া গঁড়। বাঘৰো চোৰাং চিকাৰ কৰা হয় বুলি জানিব পৰা গৈছে। আন জন্তু আৰু নানান সৰিসৃপৰো চোৰাং চিকাৰ হয়। সাধাৰণতে এই জন্তুবোৰৰ শৰীৰৰ বিভিন্ন অংগ চীনদেশীয় ঔষধ আৰু আন পৰম্পৰাগত ঔষধত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

৩) গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয় আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি)ৰ পৰিচয়

৩.১ মূল তথ্য

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও গোলাঘাট জিলাত অৱস্থিত। এইখন হ'ল এখন পাণবাৰী নিগম কৰ্পʼৰেচন আইন, ১৯৭৩ চনৰ অধীনৰ এখন গাঁও। ই ডি চিটো পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল ২০০২ ছেপ্টেম্বৰত (পৰিশিষ্ট-IIIত গাঁঠি দিয়া পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ অনুসৰি)। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ বোকাখাতৰ পৰিচালন কাৰ্যালয়ত। এই বনগাঁওখন পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ সৈতে সংলগ্ন।

ই ডি চিখনৰ মূল তথ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা— ক ঃ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখনৰ মূল তথ্য

ই ডি চিৰ নাম	পাণবাৰী মিচি আদৰ্শ গাঁও
ৰাজহ গাঁৱৰ গাঁও পঞ্চায়তৰ নাম / ভি চি ডি চি	উত্তৰ-পূব কাজিৰঙা গাঁও পঞ্চায়ত
ৰাজহ গাঁও	বোকাখাত
জিলা	গোলাঘাট
বন সংমণ্ডল	বোকাখাত
বন আঞ্চলিক	বোকাখাত
বন লাট	বোকাখাত
স্থাপনৰ বৰ্ষ	২০০২
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	KNP/EAWL/13-2002
ই ডি চিৰ চাৰিসীমাৰ বিৱৰণ	উত্তৰ ঃ ৩৭ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ দক্ষিণ ঃ পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল পশ্চিম ঃ বৰগুৰি চাহ বাগিচা পূব ঃ বৰভেটা ই ডি চি

উৎস ঃ ই ডি চিৰ নথি আৰু ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিলত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত কৰা আলোচনা।

৩.২ **কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ**

ই ডি চিৰ সাধাৰণ আৰু কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IVতপৰিশিষ্ট-V ত ই ডি চিৰ সদস্যৰ আলোকচিত্ৰ দিয়া হৈছে)

তালিকা- খ ঃ কাৰ্যবাহী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

ক্ৰঃ	নাম	অভিভাৱকৰ নাম	পদবী	যোগাযোগ	অৰ্হতা	বয়স
১	নিপন দলে	স্বৰ্গীয় কাঞ্চন দলে	সভাপতি	৯৯৫৪২৮১৮২৮	স্নাতক	৪৮
২	সোনেশ্বৰ কুটুম	স্বৰ্গীয় বলোৰাম কুটুম	উপ সভাপতি	৭০০২৩৮৩৬৬৫	দশম শ্ৰেণী	৪০
৩	ধৰণী বৰা		সচিব	৯৯৫৪৯২৭৯৪৩		
৪	কনক লয়িং	বাপধন লয়িং	যুটীয়া সচিব	৯৯৫৪৮১৩৬৭৪	দশম শ্ৰেণী	৩৮
৫	বগাই দলে	স্বৰ্গীয় চেনিৰাম দলে	সদস্য	৯৯৫৭১৭০৪৮২	নৱম শ্ৰেণী	৪২
৬	অজিত কুটুম	স্বৰ্গীয় আদামু কুটুম	সদস্য	৯৮৫৯০৮৯২৮৪	দশম শ্ৰেণী	৪৪
৭	মনোমতী মৰাং	অজিত মৰাং	সদস্য		দশম শ্ৰেণী	৩৮
৮	বিদ্যেশ্বৰী পেগু	বেদপ পেগু	সদস্য	৮৪৭২৮৬৯২৭২	উচ্চ মাধ্যমিক	
৯	জিতেন পাথৰি	স্বৰ্গীয় বাবুলাল পাথৰি	সদস্য	৯৯৫৭২৮৮৪৫২	অষ্টম শ্ৰেণী	৪৫
১০	কৃষ্ণা টাইড	যোগেন টাইড	সদস্য		অষ্টম শ্ৰেণী	৪০
১১	দীনেশ কামান	ভেবেলা কামান	সদস্য	৮১৩৬০৮৭৪০৬	দশম শ্ৰেণী	৩৮
১২	বিমান লয়িং	স্বৰ্গীয় নাৰায়ন লয়িং	সদস্য	৯৮৫৪৬১০০০১	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	২৩
১৩	বিনোদ লয়িং	স্বৰ্গীয় টেটেৰা লয়িং	সদস্য	৯৬৭৮৮৬৪৪৬	উচ্চ মাধ্যমিক	৩৫
১৪	সত্যৰাম লয়িং	স্বৰ্গীয় বিনেশ্বৰ লয়িং	সদস্য	৯৯৫৭০০৮৫৭২	উচ্চ মাধ্যমিক	৪১
১৫	ইন্দ্ৰেশ্বৰ কাৰ্দং	স্বৰ্গীয় ধনীয়া কাৰ্দং	সদস্য			৩৩
১৬	প্ৰসেনজিত মৰাং	স্বৰ্গীয় নিশ্যেনন্দ মৰাং	সদস্য	৯৬৭৮২১২৮৬৬	উচ্চ মাধ্যমিক	৩৯
১৭	নোমল দলে	স্বৰ্গীয় দংকে দলে	সদস্য	৯৯৫৭০০৮৪৮৫	উচ্চ মাধ্যমিক	৪০
১৮	বিকাশ কাৰ্দং	স্বৰ্গীয় থঙ্গা কাৰ্দং	সদস্য	৭৩৯৯৭৭৯৪৪৩		৪০
১৯	ৰঞ্জিত দলে	ফনীধৰ দলে	সদস্য		উচ্চ মাধ্যমিক	৩৫

উৎস ঃ ই ডি চিৰ তথ্য।

৩.৩ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত থকা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ১৬৭টা। ইয়াৰে ১৪৭টা পৰিয়ালৰ সমীক্ষা চলোৱা হৈছে। সমীক্ষাৰ তথ্যমতে ১৭০টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা— গ ঃ জনগাঁথনিৰ চিত্ৰ

	জনগাঁথনি			
জাতি/গোষ্ঠী	পৰিয়াল	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
অন্যান্য পিছপৰা	২	৩	৫	৮
অনুসূচিত জাতি	১৩৫	৩১০	৩২২	৬৩২
অন্যান্য	১০	৩৯	২৭	৬৬
মুঠ	১৪৭	৩৫২	৩৫৪	৭০৬

সমীক্ষা চলোৱা ১৪৭টা পৰিয়ালৰ সৰ্বমুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৭০৬। তাৰে ৩৫২জন পুৰুষ আৰু বাকীখিনি মহিলা। এইখিনিৰ ভিতৰত ৬৩২জন অনুসূচিত জাতিৰ, ৮জন অন্যান্য পিছপৰা জাতিৰ আৰু ৬৬জন অন্যান্য জনগোষ্ঠীৰ লোক আছে।

ইয়াৰ পৰা এইটো জনা যায় ঃ

(১) প্ৰতিটো পৰিয়ালত গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫জন।

(২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে পুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা সমান (১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে ১০০৫গৰাকী মহিলা)।

তালিকা— ঘ ঃ বয়সৰ বিবিধতা চিত্ৰ

বয়স শ্ৰেণী	< ৫ বছৰ	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	> ৬০ বছৰ	মুঠ
পুৰুষ	২৫	১০২	১৫৮	৪৬	২১	৩৫২
মহিলা	১৮	১২২	১৬২	৩৬	১৬	৩৫৪
মুঠ	৪৩	২২৪	৩২০	৮০	৩৭	৭০৬

৩.৪ শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ ঃ

ই ডি চিৰ শিক্ষাগত বিৰৰণ তালিকা (ঙ) দিয়া হৈছে।

তালিকা — ঙ ঃ ই ডি চিৰ শিক্ষাগত বিৰৰণ

বয়স শ্ৰেণী	নিৰক্ষৰ	প্ৰাথমিক	মধ্য	উচ্চ	উচ্চতৰ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ
< ২৫ বছৰ	৯	৬৯	১১৩	৭৩	৫	১	০
> ২৫ বছৰ	১১৪	১১০	৬৫	৭৫	৩	৯	০

সমীক্ষামতে মুঠ জনসংখ্যাৰ ৭৬ শতাংশ অশিক্ষিত।

আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক— এই দুয়োটা প্ৰক্ৰিয়াৰে জীৱন নিৰ্বাহৰ কৌশল আহৰণ কৰা হয়। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অধীনৰ এলেকাসমূহত অনানুষ্ঠানিক প্ৰক্ৰিয়া মানে পৰম্পৰাগত পদ্ধতিকে বুজোৰা হয়। নিম্নোক্ত শিতানত মানুহৰ পৰম্পৰাগত অৰ্হতা আছে—

(ক) কৃষি

(খ) বয়ন

(গ) পশুপালন

(ঘ) দেশীয় সুৰা তৈয়াৰ

(ঙ) ৰাজমিস্ত্ৰীৰ কাম

৩.৫ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

অধিবাসীসকল মুখ্যতঃ কৃষি আৰু পশুপালনৰ লগত জড়িত।

গাঁওখনৰ ভূমিৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ এনেধৰণৰ—

শস্যভূমি ঃ ২০%

গছেৰে আবৃত্ত ঃ ৪.৫%

বসতিস্থল ঃ ১৮%

জলাশয় ঃ ১১.৮%

চাহ বাগিচা ঃ ৩৬.৩%

অন্যান্য ঃ ৯%

৩.৬ ভূমি মালিকানাৰ ধৰণ

পৰিয়ালসমূহে অধিগ্ৰহণ কৰা ভূমিৰ নমুনা এনেধৰণৰ—

* ১৩.৬ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন
* ৮৬ পৰিয়াল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম ভূমি)

৩.৭ পশুধন

পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুৰ বিৱৰণ এনেধৰণৰ—

ক্ৰমিক নং	পশুধন	সংখ্যা
১	গাই	৫০
২	বলদ	১৬৫
৩	হাঁহ	১৫০
৪	কুকুৰা	২০০
৫	ছাগলী	৬৭

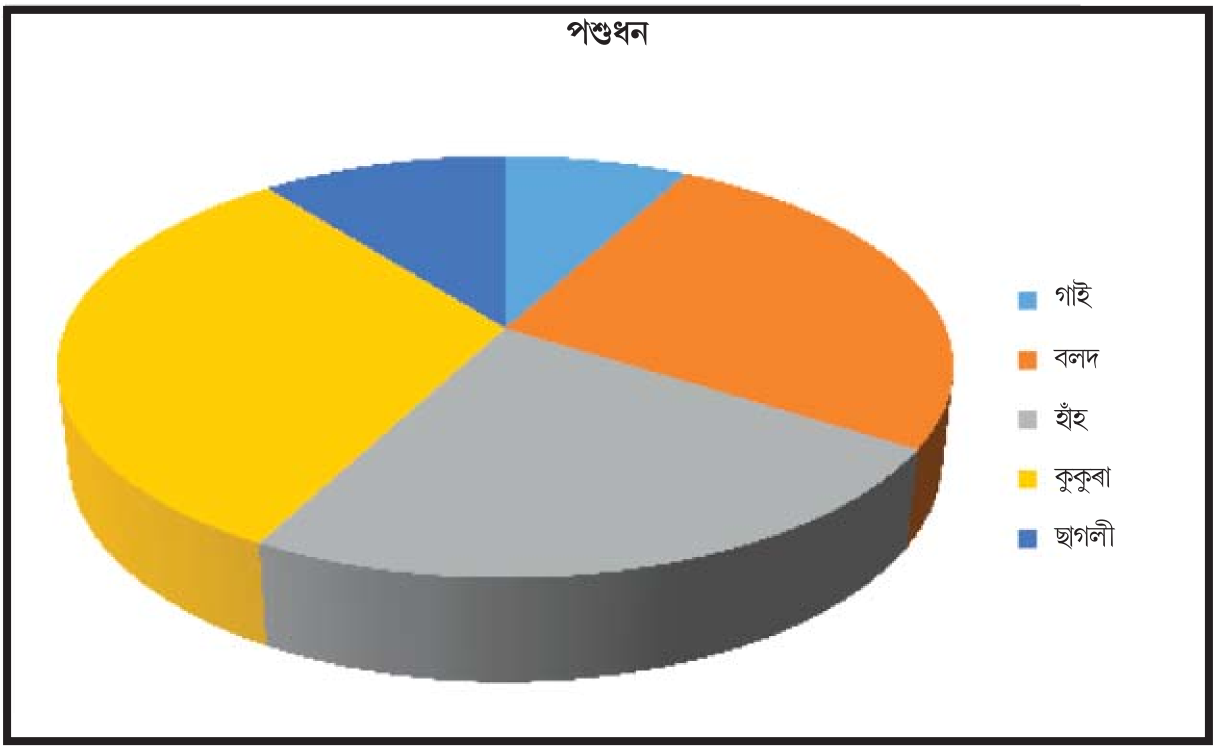

৩.৮ **গাঁৰৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা**

জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াৰ মান উন্নত কৰিবলৈ হ'লে যিকোনো অঞ্চলৰে প্ৰাথমিক আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন হ'ব লাগিব। বৰ্তমান গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি এনেধৰণৰ

তালিকা— চ ঃ বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নম্বৰ	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৰৰ ভিতৰত নে বাহিৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৰৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰত)	অৱস্থা আৰু বৰ্তমান ব্যৱস্থা
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		ভাল
৪	মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৫	উচ্চ বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		ভাল

৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	ভাল
৮	ডাকঘৰ	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
৯	বেংক	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	ভাল
১০	টেলিফোন	নাই			
১১	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	১		
১২	গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	
১৪	আৰক্ষী থানা	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	
১৬	বন আঞ্চলিক	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	
১৭	ৰে'লৱে ষ্টেচন	বাহিৰত	১	৬৫ কিঃমিঃ	ভাল
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস	নাই			
১৯	ৰাজহুৱা ভৱন	নাই			
২০	বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা থকা ঘৰ	ভিতৰত	৬৬		
২১	ষ্ট্ৰীট লাইট	নাই			
২২	ট্ৰেক্টৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৩	পাৱাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৪	মন্দিৰ, গীৰ্জা, মছজিদ, নামঘৰ	ভিতৰত	৩টা মন্দিৰ, ১ গীৰ্জা, ৫টা নামঘৰ		
২৫	জিলাৰ সদৰ	বিশ্বনাথ		৫০ কিঃমিঃ	ভাল
২৬	বাহনৰ সংক্যা (গাড়ী/ট্ৰাক	নাই			
২৭	জে চি বিৰ সংখ্যা	নাই			
২৮	সমীপৱৰ্তী বজাৰ	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল

গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি সন্দৰ্ভত চমুকৈ তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি ঃ গাঁওখনৰ সৈতে সংযুক্ত ঘাইপথটো কেইবাঠাইতো ভঙা। অধিবাসীসকল গাঁৰৰ ভিতৰত পানী যোগান, মোবাইলৰ নেটৱৰ্ক সুবিধা আদি বুনিয়াদী সুবিধাসমূহৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা ঃ শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ নিচেই সামান্য সুবিধা আছে। ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা নাই। গাঁওখনত এখন প্ৰাথমিক স্কুল, এখন মধ্য ইংৰাজী স্কুল আৰু এখন হাইস্কুল আৰু এটা স্বাস্থ্য উপকেন্দ্ৰ আছে।

গাঁওবাসীয়ে চাইকেলেৰে এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ যাব লাগে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ আৰক্ষী চকী, ৰাজহ কাৰ্যালয়, লাট কাৰ্যালয় আদি চৰকাৰী কাৰ্যালয়বোৰ গাঁৰৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত হোৱাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে সময়ত নিয়মীয়া ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ অভাৱত ইবিলাকৰ সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে।

বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান ঃ বেংক, ডাকঘৰ আদি বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানবোৰ গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। সেয়ে গাঁওবাসীয়ে ইবিলাকৰ যোগেদি ধনৰ লেনদেনৰ সুবিধা ল'ব পৰা নাই।

৩.৯ কৃষিজাত শস্য

গাঁওখনৰ মূল শস্যসমূহ এনেধৰণৰ —

খাৰিফ শস্য ঃ ধান (বড়ো আৰু শালি)

ৰবিশস্য ঃ বিভিন্ন মাহ

গাঁওখনৰ সৰ্বাধিক পৰিয়ালেই ধানখেতিৰ লগত জড়িত।

৩.১০ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

গাঁৰৰ পশুখাদ্যৰ প্ৰধান উৎসবোৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

ক) পথাৰ

খ) চুবুৰীয়া বনাঞ্চল

৩.১১ বজাৰ

জনগোষ্ঠীসমূহে সঘনাই অহা-যোৱা কৰা বজাৰসমূহ—

ক) গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান ঃ ভিতৰত পাণবাৰীত

খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধসাপ্তাহিক বজাৰ ঃ ৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ চাপজুৰিত

গ) প্ৰধান বজাৰ ঃ ১৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ চাপজুৰিত

৩.১২ পানীৰ উৎস

গাঁৰত পানীৰ প্ৰধান উৎসসমূহ হৈছে—

ক) নলী-নাদ ঃ ১৫০ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ পৰ্যাপ্ত ঃ বছৰজুৰি, পানীত লোৰ মাত্ৰা অত্যধিক)

খ) জুৰি ঃ (পানীৰ সৰবৰাহ কম)

৩.১৩ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁৱৰ শক্তিৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে—

ক) কাঠখৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ১৬৭; উৎস ঃ বনাঞ্চল

খ) কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ১৬৭; উৎস ঃ স্থানীয় বজাৰ

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি

সামাজিক গাঁথনি ঃ গাঁওখনৰ অধিবাসীসকল মিচিং, বড়ো আৰু নেপালী সম্প্ৰদায়ৰ। তেওঁলোকৰ মাজত জাতিভেদ প্ৰথা আছে। সমাজখনত সামাজিক বিভাজন দেখা নাযায়। সমাজত নাৰীৰ স্থান সন্তোষজনক।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনত জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে লোকসকল মাছধৰা কাৰ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। অধিকাংশ পৰিয়ালৰ বাৰ্ষিক আয় ৩৫,০০০ৰ পৰা ৯৬,০০০ টকা।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

নিম্নোক্ত নিৰ্ণায়কসমূহক আগত ৰাখি এনেদৰে জীৱিকাৰ সুবিধা বিশ্লেষণ কৰা হৈছে ঃ

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

স্থিতিশীল জীৱিকা সম্পৰ্কীয় মূল নীতি (ফ্ৰেমৱৰ্ক) অনুসৰি যিকোনো গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে জীৱিকাৰ পাঁচটা সম্পদ সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ। এইবোৰ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুগত সম্পদ। তলত এই পাঁচটা সম্পদৰ বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হ'ল।

মানৱ সম্পদ ঃ

এখন ঠাইৰ মানৱ সম্পদ ঘাইকৈ অধিবাসীসকলৰ শিক্ষা, দক্ষতা আৰু বৃত্তিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। পাণবাৰী অঞ্চলৰ শিক্ষানুষ্ঠান আৰু মানুহৰ দক্ষতা বিকাশৰ ওপৰতে ঘাইকৈ ইয়াৰ মানৱ সম্পদ নিৰ্ভৰশীল। এই ক্ষেত্ৰত সাক্ষৰতা আৰু বৃত্তিধাৰী পাৰ্শ্বচিত্ৰই গাঁওখনৰ উন্নতিত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে।

গাঁওখনৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ যথেষ্ট উন্নত— ৭৬.৪ শতাংশ।

দক্ষতাৰ ক্ষেত্ৰত দেখা যায় মিচিং সম্প্ৰদায়ৰ অধিকসংখ্যকেই বয়ন শিল্পত দক্ষ আৰু ইয়েই তেওঁলোকৰ জীৱিকা। তাৰ ভিতৰত প্ৰায় ১৬০জন লোক বয়ন আৰু ১২জন লোক বাঁহ-বেতৰ কামত, ১১জন চিলাই আৰু ৩০জন লোক বাঢ়ৈৰ কামত পাৰদৰ্শী। ২০০জনতকৈ অধিক লোকৰ কৃষিয়েই মূল জীৱিকা। প্ৰায় ১৭০জন লোকে দৈনিক মজুৰিৰ জৰিয়তে উপাৰ্জন কৰে। অঞ্চলটোত সঘনাই হাতীয়ে খেতি-বাতি নষ্ট কৰা বাবে ২০জনমান মানুহ চাহখেতিত লাগিছে। তদুপৰি, গাঁওখনৰ ২০জন লোকে ব্যক্তিগত কোম্পানীৰ চাকৰি, ৩জন শিক্ষক, ৩৬জন কলঘৰৰ কৰ্মী আৰু ৩জন বন বিভাগত চাকৰি কৰা লোকো আছে।

বস্তুগত সম্পদ

বস্তুগত সম্পদ বুলিলে এখন গাঁৱৰ সুগম বাট-পথ, পানী যোগান ব্যৱস্থা, পৰিবহণ ব্যৱস্থা, শিক্ষা আৰু শাসন ব্যৱস্থা, বজাৰ আদিৰ কথাকে সামৰা হয়, যি অঞ্চলটোৰ আন্তঃগাঁথনিৰ উন্নতিত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা প্ৰদান কৰে। এই বুনিয়াদী সা-সুবিধাখিনিৰ অবিহনে ভালেমান সমস্যাৰ উদয় হয়।

প্ৰাকৃতিক মূলধন

সাৰুৱা মাটি, জলাহ ভূমিৰ অৱস্থিতি আৰু গাঁওখনত হোৱা খেতি-বাতিলৈ চাই পৰিবেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অঞ্চলটোৱে সম্পদক লৈ গৰ্ব কৰিব পাৰে। ইয়াৰ সাৰুৱা মাটিভাগ ধান আৰু আন আন খেতিৰ বাবে উপযোগী। অঞ্চলটোৰ অন্তৰ্গত পুখুৰীকেইটাত স্থানীয় বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ মাছ আছে। গাঁওখন পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ভিতৰুৱা হোৱা বাবে ইয়াত গমাৰি, আজাৰ, আমলখি আদি ভালেমান জাতৰ সুকাঠী গছ আৰু জোপোহা আছে। মুঠ মাটিভাগৰ ৩৬.৩ শতাংশ ভাগ ভূমিত চাহ বাগিচা আছে। হাতী, বনগাহৰি, ম'হ, শিয়াল, বনৰৌ, ফেঁটীসাপ আদি নানান সৰীসৃপ, বিভিন্ন ধৰণৰ চৰাই আদিও অঞ্চলটোত দেখা যায়।

সামাজিক মূলধন

গাঁওবাসীৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানসমূহলৈ আগবঢ়োৱা অৰিহণাৰ ওপৰতে গাঁওখনৰ মুঠ সামাজিক স্থিতি নিৰ্ভৰশীল। পাণবাৰী অঞ্চলৰ অন্তৰ্গত ভালেমান সামাজিক অনুষ্ঠান আছে। তাৰে ভিতৰত ৫টা নামঘৰ, ১টা মন্দিৰ আৰু ২টা গীৰ্জা আছে। এইবিলাকতে বিভিন্ন সামাজিক সভা-সমিতিও হয়। ইয়াত থকা ৩টা অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰই শিশু আৰু মহিলাৰ স্বাস্থ্যৰ যতন লয়। চিকিৎসাৰ বাবে কোনো স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ নথকাত ইয়াতে প্ৰাথমিক চিকিৎসা প্ৰদান কৰা হয়।

গাঁৱৰ উন্নয়নমূলক চাহিদা পূৰণৰ বাবে 'গাঁও উন্নয়ন সমিতি' আছে। কৃষকসকলৰ উন্নয়নৰ বাবে 'পথাৰ পৰিচালনা সমিতি'ও আছে। গাঁওবাসীয়ে নিজৰ উপাৰ্জনৰ উপৰি সামাজিক স্থিতি উন্নীতকৰণৰ বাবে ১০টা আত্মসহায়ক গোট (এছ এইচ জি) গঠন কৰিছে।

বিত্তীয় মূলধন

বিত্তীয় মূলধন বুলিলে বিভিন্ন বিত্তীয় অনুষ্ঠান আৰু সিবিলাকে প্ৰদান কৰা বিভিন্ন বিত্তীয় সা-সুবিধাৰ কথাকে বুজোৱা হয়। এনে অনুষ্ঠানৰ সেৱাৰ উপস্থিতি বা অনুপস্থিতিয়ে বিত্তীয় মূলধনত প্ৰভাৱ পেলায়। পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁৱৰ যিহেতু বেংক আৰু ডাকঘৰটো গাঁৱৰ বাহিৰত অৱস্থিত, সেয়ে গাঁওবাসীৰ যথেষ্ট অসুবিধা হয়। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে ৩ কিঃমিঃ আঁতৰৰ চাপগুৰিত থকা ডাকঘৰৰ যোগেদি ভালেখিনি বিত্তীয় সাহায্য লাভ কৰিছে। ৮ কিলোমিটাৰ আঁতৰৰ বোকাখাতত বেংকৰ শাখা আছে।

গাঁওবাসীৰ ৩০০জন লোকৰ বেংক একাউণ্ট আছে। এই অনুপাতৰ হাৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৫০ শতাংশ। ৪০০জনে ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ সুবিধা উপভোগ কৰিছে আৰু তাৰে মাত্ৰ ২০জনে বেংকৰ ঋণ লৈছে।

৪.২ জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ

গাঁওখনত উপলব্ধ ৫ প্ৰকাৰৰ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত এটা জীৱিকা-পঞ্চভূজ তৈয়াৰ কৰা হয়। জীৱিকা-পঞ্চভূজটো ভাৰসাম্যহীন আৰু উপযুক্ত জীৱিকাৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি ইয়াৰ দূৰত্ব কমাব পাৰি।

৪.৩ দুৰ্বলতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত বিশ্লেষণ ঃ

গাঁওবাসীৰ অসুৰক্ষিত জীৱিকাই তেওঁলোকৰ জীৱনলৈ মাজে-সময়ে ভাবুকি কঢ়িয়াই আনে। প্ৰাকৃতিক সম্পদত চহকী আৰু সাৰুৱা ভূমি হোৱাৰ সত্বেও গাঁওবাসীলৈ বানপানী, জীৱ-জন্তুৰ আক্ৰমণ আৰু মহামাৰী আদিয়ে ভাবুকি কঢ়িয়াই আনে।

অধ্যয়ন কৰি দেখা গৈছে, পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিত হাতী আৰু আন আন বনৰীয়া জন্তুৰ ৰম্যভূমি। ফলত কৃষিভূমি হাতীকে ধৰি এনে জন্তুবোৰৰ ধ্বংসৰ বলি হ'বলগা হয়। তদুপৰি, কৃষিভূমি সঘনাই হৈ থকা হাতী, বনগাহৰি আৰু পোক-পৰুৱাৰ আক্ৰমণত নষ্ট হয়। তাৰ উপৰি মেলেৰিয়া আদি ঋতুকালীন বেমাৰ-আজাৰেও মে' মাহৰ পৰা অক্টোবৰ মাহলৈকে অঞ্চলটোৰ এৰাব নোৱাৰা সমস্যা।

৪.৪ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিত বছৰটোৰ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন ধৰণৰ খেতি হয়। মূল খেতি হৈছে ধান। বড়ো আৰু শালি উভয়ৰে খেতি কৰা হয় যদিও শালিধানৰ আদৰ বেছি। ৰবিশস্যৰ ভিতৰত ছেপ্টেম্বৰৰ পৰা ফেব্ৰুৱাৰী মাহত হোৱা মাহজাতীয় শস্যই অধিক।

অনিশ্চিত বানপানী, জীৱ-জন্তুৰ আক্ৰমণ আদিৰ বাবে কেতিয়াবা আশাতীত শস্যৰ উৎপাদন পোৱা নাযায়। বিশেষকৈ সঘনাই হৈ থকা হাতীৰ আক্ৰমণে খেতি-বাতিৰ ভালেখিনি অনিষ্ট কৰে। ইয়াৰ ফলত ক্ষুদ্ৰ চাহ খেতিয়কসকলো ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। জুনৰ পৰা নৱেম্বৰ মাহলৈকে গাঁওখনৰ খেতিপথাৰত পোক-পৰুৱাৰ আক্ৰমণ বৃদ্ধি পায়।

ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী, পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও ই ডি চি

<table>
<tr><th>মাহ</th><th>জানু</th><th>ফেব্ৰু</th><th>মাৰ্চ</th><th>এপ্ৰিল</th><th>মে’</th><th>জুন</th><th>জুলাই</th><th>আগষ্ট</th><th>ছেপ্টে</th><th>অক্টো</th><th>নৱে</th><th>ডিচে</th></tr>
<tr><td rowspan="4">খেতি</td><td colspan="4">বড়ো ধান</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">মছলা</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">মছলা</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="6">শালিধান</td></tr>
<tr><td colspan="12">চাহ খেতি</td></tr>
<tr><td rowspan="3">বিপদ শংকা</td><td colspan="12">হাতীৰ উপদ্ৰৱ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">মেলেৰিয়া</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">পোকৰ আক্ৰমণ</td><td></td><td colspan="2">পোকৰ আক্ৰমণ</td></tr>
</table>

৫। বৰ্তমান পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষভাৱে প্ৰভাৱ পৰা কেতবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা, এইবোৰৰ ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়া সম্পৰ্কে এই অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈছে ৰাজ্যখনৰ বনাঞ্চল এলেকাত বনানীকৰণ আৰু বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল উন্নয়নৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা সামগ্ৰিক কৰ্ম পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষণ এলেকাত ইয়াক কোৱা হয় ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্যান্য কিছু আঁচনিও আছে, যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি), অনুসূচিত জাতি-পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল গাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। আন কেইবাটাও বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থাৰ আঁচনিবোৰ ৰূপায়ণ কৰে। এই বিভাগসমূহে প্ৰায়েই বনাঞ্চল গাঁওবোৰত বিভিন্ন আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যুটীয়া (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বনানীকৰণ ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ বলৱৎ হোৱাৰ পিছত যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কৰ্মপৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা বা জে এফ এম চি চক্ৰসমূহ গঠনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। অৱশ্যে ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্মপৰিকল্পনা বিধি (কোড), ২০১৪ৰ জৰিয়তে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰূপায়ণত গুৰুত্ব দিয়াৰ উপৰি এইবোৰৰ ৰূপায়ণৰ বাবে বিতং নীতি-নিৰ্দেশনাও সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ২০১৪ চনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্ম পৰিকল্পনা বিধিৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল।

ই ডি চিৰ চমু ইতিহাস ঃ

১৯৯৫-৯৬ চনত ভাৰত চৰকাৰে পঞ্চবাৰ্ষিক পাইলট প্ৰজেক্ট হিচাপে ৭টা সংৰক্ষিত অঞ্চলত যেনে বাক্সা ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, পালামৌ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, ৰান্থামব'ৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, গিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পেঞ্চ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, নাগৰহ'ল ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু পেৰিয়াৰ ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ভাৰত পাৰিপাৰ্শ্বিক উন্নয়ন প্ৰকল্প (IEDP, আই ই ডি পি) ৰূপায়ণৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰ উদ্দেশ্য আছিল অংশগ্ৰহণমূলক সংৰক্ষণ মডেলৰ কাৰ্যকৰিতা পৰীক্ষা কৰা। আই ই ডি পিয়ে পৰিৱেশ উন্নয়নক স্থানীয় মানুহৰ ওপৰত সংৰক্ষিত এলেকাৰ প্ৰভাৱ আৰু সংৰক্ষিত এলেকাৰ ওপৰত স্থানীয় মানুহৰ প্ৰভাৱ বিবেচনা কৰি জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ লক্ষ্য হিচাপে লোৱাত গুৰুত্ব দিছিল। মুঠতে আই ই ডি পি ভাৰতত এটা অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰকল্প। এক অভিলাষী কাৰ্যসূচী হিচাপে আৰম্ভ কৰা আই ই ডি পি ৰাইজৰ সমালোচনাৰ সন্মুখীন হয়, ৰূপায়ণত পদে পদে বাধা আহি পৰে। শেষত ইয়াৰ পৰা কিছু ব্যতিক্ৰমী ফল পোৱা যায় (ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প, ভাৰত, ২০০৪)।

সম্প্ৰতি পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এৰ অধীনত ৩৩টা পঞ্জীকৃত ই ডি চি আৰু নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এৰ অধীনত ২৮টা পঞ্জীকৃত ই ডি চি আছে। তদুপৰি, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এ আৰু নগাঁও বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল এফ ডি এত ক্ৰমে ৪০টা আৰু ১০টা ই ডি চি স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে। কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ দক্ষিণ আৰু উত্তৰ দিশৰ সীমামূৰীয়া সকলো গাঁৱতে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি স্থাপন কৰা হ'ব। অৱশিষ্ট ই ডি চিসমূহ পঞ্জীভুক্ত হোৱাৰ পাছত সকলো ই ডি চিৰ প্ৰতিনিধিক লৈ এটা কনফেডাৰেচন তৈয়াৰ কৰা হ'ব। প্ৰতিখন গাঁৱত ভিন্ন আয় আহৰণৰ বাবে আত্মসহায়ক গোট খোলা হ'ব। সীমামূৰীয়া গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত থকা নেচনেল গ্ৰীণ ক'ৰ্প্ছৰ অধীনস্থ বৰ্তমানৰ পৰিৱেশ-সংঘবোৰ প্ৰকৃতি সংঘলৈ পৰ্যৱশিত কৰা হ'ব। য'ত পৰিৱেশ-সংঘ নাই তাত নতুনকৈ স্থাপন কৰা হ'ব। পৰিৱেশ আৰু ইয়াৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত মানুহক শিক্ষা দিবলৈ স্বতন্ত্ৰভাৱে গঠিত প্ৰতিষ্ঠান আৰু সংগঠনবোৰকো প্ৰকৃতি সংঘত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হ'ব।

গাঁৱৰ ক্ষুদ্ৰ আঁচনিৰ জৰিয়েত জীৱিকা ঃ

আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষাৰ ভিত্তিত গাঁও আৰু তাৰ চুবুৰীয়া অঞ্চলত বেচৰকাৰী অনুষ্ঠানৰ জৰিয়তে কিছুমান ক্ষুদ্ৰ আঁচনি লোৱা হৈছে। ইয়াৰ দ্বাৰা গাঁওবাসীৰ উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ বাবে কিছুমান বিশেষ কাম হাতত লোৱা হৈছে।

কাজিৰঙাৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অধীনত হাতত লোৱা এনে কামবোৰ হ'ল ঃ

■ চোৰাং-চিকাৰ আৰু অনৈতিক কাৰ্য ৰোধৰ বাবে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান সমিতি আৰু জনসাধাৰণৰ মাজত এক সু-সম্পৰ্ক স্থাপন কৰা।

■ জাতীয় সম্পদ সংৰক্ষণৰ বাবে উদ্যান ব্যৱস্থাপনাৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা।

■ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান বিভিন্ন ঠাইৰ পৰিৱেশ সমিতিৰ উন্নয়ন আৰু পৰিসৰ বৃদ্ধিৰ বাবে আৰ্হি স্থাপন।

পৰিৱেশ-উন্নয়নৰ বাবে হাতত লোৱা অনুষ্ঠানৰ বিশেষ দিশ —

১। বিকল্প জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা

২। জীৱন নিৰ্বাহ ব্যৱস্থাৰ উন্নীতকৰণ

৩। মানুহ আৰু বন্যজন্তুৰ সংঘাতৰ অৱসান

৪। ৰাইজৰ উন্নয়নৰ কাম

৫। পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত অঞ্চলত আঘাত নকৰা

৬। বনজ সম্পদৰ ওপৰত গাঁওবাসীৰ নিৰ্ভৰশীলতা নোহোৱা কৰা

৭। বনজ সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ

বিস্তৃত ৰূপত পৰিৱেশ উন্নতকৰণ আঁচনি ঃ

১। পৰিৱেশ উন্নতকৰণৰ সহায়ক হোৱাকৈ বিভিন্ন আঁচনি

২। গাঁৱৰ পৰিৱেশ উন্নতকৰণৰ শক্তিশালী হোৱাকৈ উদ্যান-ব্যৱস্থাপনাৰ ব্যৱস্থা কৰা

৩। সংৰক্ষিত অঞ্চলত বিকল্প জীৱিকা আৰু সম্পদৰ ব্যৱহাৰ, সংৰক্ষণ আৰু নিৰাপত্তাত উৎসাহ যোগোৱাকৈ পৰিৱেশ উন্নতকৰণৰ কাৰ্য প্ৰণয়ন কৰা

- গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ-আঁচনিৰ জৰিয়তে জীৱিকা উন্নয়নত আগভাগ লোৱা
- পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ জীৱিকা বিষয়ক বিষয়ত গুৰুত্ব
- মানুহ আৰু বন্যজন্তুৰ সংঘাত ৰোধ
- গ্ৰাম্য উন্নয়নমূলক কাৰ্য
- মানৱ সম্পদ উন্নয়ন/ধাৰকত্ব গঢ়াৰ আঁচনি
- পৰিৱেশ পৰ্যটনমূলক কাৰ্য

সমাকৰণ আৰু মূল্যায়ন

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পৰা পোৱা আনুমানিক আশ্বাস

১। গৰু চৰোৱা, বেদখল, বেআইনীভাৱে হাবিত অগ্নি সংযোগ আদিৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ কোনো আৱাসীৰে ক্ষতি নকৰা

২। সংৰক্ষিত অঞ্চলত কোনো চোৰাং বেহা নোহোৱা

৩। দোষী আৰু দোষণীয় কাৰ্যৰ অৱসান ঘটাবৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ

৪। গাঁওখনৰ আগ্নেয়াস্ত্ৰসমূহৰ পঞ্জীয়ন কৰা

৫। পশুধনৰ এশ শতাংশ টীকাকৰণ কৰা

৬। পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত অঞ্চলত আঘাত নকৰা

৭। সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ ব্যৱস্থাপনাৰ সৈতে আন্তৰিক সম্পৰ্ক স্থাপন কৰা

ক্ষুদ্ৰ আঁচনি প্ৰণয়নৰ কৌশল ঃ

ক্ষুদ্ৰ আঁচনিৰ সৈতে সংযুক্ত ব্যক্তি, বেচৰকাৰী অনুষ্ঠান আৰু গাঁওবাসীয়ে আঁচনিৰ উন্নয়ন আৰু প্ৰণয়নৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে। ক্ষুদ্ৰ আঁচনিত বিনিয়োগ, প্ৰশিক্ষণ আঁচনি আদি সম্পৰ্কত প্ৰয়োজনীয় দিহা থকা উচিত। কাষৰীয়া অঞ্চলসমূহত পৰিৱেশ-উন্নয়নৰ ব্যৱস্থা উল্লেখ থকা দৰকাৰ। সংৰক্ষিত অঞ্চলৰ কাষৰীয়া অঞ্চলতো গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ কামবোৰ আন উন্নয়নমূলক কামৰ সমান্তৰালকৈ কৰা হয়। স্থানীয় বেচৰকাৰী অনুষ্ঠান, প্ৰতিষ্ঠান, বিশ্ববিদ্যালয় আদিয়ে এই কাম-কাজবোৰৰ খতিয়ান ৰাখিব পাৰে যাতে এই কাম-কাজবোৰ সঠিক পথেৰে পৰিচালিত হ'ব পাৰে।

৫.৩ অতীজত বন বিভাগৰ ভূমিকা

৫.৪ আন বিভাগৰ আঁচনি

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান

পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

দ্বিতীয়- খণ্ড

৬। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

এখন গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যি প্ৰয়োজন নিৰ্ভৰ আৰু স্থানভিত্তিক, উপলব্ধ সম্পদৰ লগত খাপ খোৱা। যিহেতু পৰিকল্পনাৰ গোটটো সৰু, সেয়ে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কোৱা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে—

১) জীৱিকা উন্নত কৰা

২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰতবৰ্ষৰ ক্ষুদ্ৰ আঁচনিৰ জৰিয়তে যুটীয়া বন ব্যৱস্থাকৰণৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত চৰকাৰে এক বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ৰাজহুৱা কৰ্মীসকলৰ ভূমিকা মনকৰিবলগীয়া। এনে ক্ষুদ্ৰ আঁচনি প্ৰয়োগত গাঁও এখন একক। এনে আঁচনিৰ নথিয়ে বন বিভাগৰ সৈতে স্থানীয় বনজ সম্পদৰ চাহিদা আৰু অনুষ্ঠানৰ কাৰ্যৰ সমতা স্থাপন কৰে। যুটীয়া বন ব্যৱস্থা, ২০০০ অনুযায়ী বন বিষয়া আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে সংৰক্ষিত অঞ্চলত এক ক্ষুদ্ৰ আঁচনি নিৰ্মাণ কৰিব লাগে। বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী গোটে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ লগত সহযোগিতা কৰে। বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ আঁচনিখন সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ-মহিলা উভয় সদস্যৰ দ্বাৰা প্ৰণয়ন কৰা হৈছে। ৰাংচালিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধিৰ অধীনত ইয়াক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা পুৰুষ আৰু মহিলাকে ধৰি জনগোষ্ঠীৰ সকলো সদস্যই লগ হৈ প্ৰস্তুত কৰিছে। এই নথি ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিল মাহত জনগোষ্ঠী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ দ্বাৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পি আৰ এ) প্ৰক্ৰিয়াৰ জৰিয়তে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ইয়াৰ পিছত গৃহীত বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰা হ'ল।

তাৰপাছত লোৱা বিভিন্ন পদক্ষেপবোৰ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰা হ'ল—

ক) ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিল মাহত ৰাজহুৱা সভা অনুষ্ঠিত কৰি আঁচনি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হয়।
খ) সমাজৰ সৰ্বসাধাৰণ লোকৰ এই সম্পৰ্কত সজাগতা সম্পৰ্কত তথ্য আহৰণ কৰা
গ) সমজুৱাৰ আলোচনাৰ দ্বাৰা তথ্য সংগ্ৰহ
ঘ) সমজুৱাৰ অংশ গ্ৰহণ সম্পৰ্কত এক খচৰা প্ৰস্তুত
ঙ) আৰ জি ভি এন ৰ আঁচনি-নীতিৰ ভিত্তিত এখন ক্ষুদ্ৰ আঁচনি যুগুত কৰা। এই নথি সম্পৰ্কত আলোচনা কৰি ২০১৭ চনৰ মে' মাহত চূড়ান্ত খচৰা প্ৰস্তুত কৰা হয়।

৬.২ চাহিদা মূল্যায়ন আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সংৰক্ষিত গ্ৰামাঞ্চলৰ অনুশীলন, গ্ৰাম্য বিভাগ আৰু পৰিয়াল ভিত্তিক সমীক্ষাৰ লগতে দলগতভাৱে হোৱা আলোচনাৰ ভিত্তিত সম্পদৰ মূল্যাংকন, অৰ্হতাৰ মূল্যাংকন, জীৱিকাৰ সম্বল নিৰ্ণয় আৰু অসুৰক্ষিত মূল্যাংকন কৰা হয়। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ এই সমীক্ষাৰ ভিত্তিতেই কাৰ্যকৰী আঁচনি, গাঁও উন্নয়নৰ কৌশল আৰু বন উন্নয়নৰ আঁচনি প্ৰাথমিকভাৱে অনুধাৱন কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ

ক) বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্র্য ঃ বতৰৰ সালসলনি, লিংগ বিচাৰ, বিত্তীয় বিষয়, পানী আৰু ভূমি সংৰক্ষণ, বান নিয়ন্ত্রণ আদি সম্পৰ্কত গাঁওবাসীৰ ধাৰক গঠনৰ বাবে নিয়মীয়া সজাগতা অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত কৰা উচিত। ই গাঁৱৰ উন্নয়নতো সহায়ক।

খ) অৰ্হতা বিকাশ ঃ জীৱিকা বিষয়ত অৰ্হতা বিকাশৰ বাবে নিয়মীয়া পৰ্যালোচনা আৰু উন্নত সা-সঁজুলি, যন্ত্রপাতি আদি ব্যৱহাৰৰ বাবে উন্নত প্ৰশিক্ষণ আদিৰ ব্যৱস্থা কৰা।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ ঃ

ক) গাঁওখন এতিয়াও প্ৰধান মন্ত্ৰী আৱাস যোজনা, স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান আদিৰ দৰে চৰকাৰী আঁচনিসমূহৰ সৈতে সংযুক্ত হোৱা নাই। ইয়াৰ লগতে গাঁওবাসীৰ সজাগতাৰ অভাৱে গাঁওখনত এক অস্বাস্থ্যকৰ অনাময় অৱস্থাই বিৰাজ কৰিছে।

খ) উপযুক্ত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় সুবিধাৰ অভাৱে মানৱ সম্পদৰ বিকাশত হেঙাৰ হৈ থিয় দিছে।

গ) কম উপাৰ্জন আৰু অনুৰূপ সামাজিক পৰিৱেশৰ বাবে শিক্ষাৰ প্ৰতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অনীহা।

ঘ) বাট-পথৰ অৱস্থা পুতৌজনক আৰু নিয়মীয়া ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ অভাৱ।

ঙ) জীৱিকা নিৰ্বাহৰ বাবে আধুনিক প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰৰ সুবিধা কম।

চ) সঘনাই হৈ থকা হাতীৰ উপদ্ৰৱত কৃষিভূমিৰ অনিষ্ট সাধন।

৬.৩ সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) বিশ্লেষণ

সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা সদস্যৰ অংশগ্ৰহণৰ জৰিয়তে অংশগ্ৰহণমূলক পদ্ধতিৰে এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সবলতা

১) বয়নত পাৰম্পৰিকভাৱে দক্ষ

২) সাৰুৱা ভূমি

৩) সক্ৰিয় মহিলা কৰ্মী

৪) ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাষতে সুগম অৱস্থান

৫) প্ৰাকৃতিক সম্পদত চহকী

দুৰ্বলতা

১) অস্বাস্থ্যকৰ অনাময় অৱস্থাই স্বাস্থ্য ক্ষেত্ৰলৈ ভাবুকি আনিছে

২) কম উপাৰ্জন আৰু অনুৰূপ সামাজিক পৰিৱেশৰ বাবে শিক্ষাৰ প্ৰতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অনীহা আনিছে।

৩) যোগাযোগ ব্যৱস্থা আৰু আন্তঃগাঁথনি দুৰ্বল।

৪) অদক্ষ আৰু কম দক্ষ যুৱকৰ আগমন।

সুযোগ

১) দক্ষতা বিকাশৰ জৰিয়তে বয়ন শিল্পৰ উন্নতি

২) ঘৰত ৰখা আৰু থলুৱা খাদ্যৰ যোগানৰ জৰিয়তে পৰিৱেশ-পৰ্যটনৰ সুবিধা।

৩)	উপযুক্ত জলসিঞ্চনৰ জৰিয়তে কৃষিকৰ্ম বিস্তাৰ কৰা

৪)	চাহ খেতিয়কৰ নাম পঞ্জীয়ন, কলঘৰ স্থাপন, বজাৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ সংযোগ আদিৰ জৰিয়তে ক্ষুদ্ৰ চাহশিল্পৰ উন্নতি সাধন।

৫)	মীন-পালনৰ উন্নতি সাধন।

৬)	বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰে গাহৰি পালন।

শংকা

১)	হাতীৰ আক্ৰমণ

২)	শিক্ষিত নিবনুৱা

৩)	বনৰীয়া জন্তুৰ চোৰাং বেহাৰ দৰে বেআইনী কাৰ্যত যুৱচাম জড়িত হোৱাৰ সম্ভাৱনা

৬.৪ অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (PRA) অনুশীলন

গুৱাহাটীৰ আৰ জি ভি এনৰ দলে পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন কৰে। তাৰ বিৱৰণ এনেধৰণৰ ঃ

তাৰিখ ঃ ০২/০৪/২০১৭

স্থান ঃ প্ৰাথমিক বিদ্যালয় প্ৰাংগণ

উপস্থিতিৰ সংখ্যা ঃ ১০৪

উপস্থিতি ঃ ই ডি চিৰ বিষয়াবৰ্গ, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মী-বিষয়া আদি।

অংশগ্ৰহণমূলক মেপিং আৰু মতামত আদান-প্ৰদানৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়। সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচীত সামৰি লোৱা বিষয়সমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক)	সহযোগৰ আঁচনি

খ)	যন্ত্ৰ-পাতি আৰু বিধিৰ সহযোগ

গ)	ক্ষুদ্ৰ আঁচনিৰ গুৰুত্ব আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভূমিকা

ঘ)	পৰিৱেশজনিত বিষয়

ঙ)	বতৰৰ সলনি আৰু বতৰৰ ভিন্নতা

চ)	পাৰিপাৰ্শ্বিক সমতা আৰু পৰিৱেশ ব্যৱস্থাপনা (পাৰম্পৰিক আৰু বৈজ্ঞানিক)

ছ)	জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ নীতি আৰু সামাজিক মূলধনৰ গুৰুত্ব

জ)	আত্মসহায়ক গোটৰ তথ্য

ঝ)	বিপণন আৰু মূল্যবোধ

ঞ)	পৰিৱেশ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ সম্পৰ্ক

ট)	লিংগ বিভেদ

নিৰীক্ষণ ঃ আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ৰাইজে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰে। তাত তলত

উল্লিখিত কথাবোৰ উন্মোচিত হয়—

* বানপানী আৰু গৰাখহনীয়াৰ কবলত অধিবাসীসকলে পূৰ্বৰ ধনশিৰিমুখৰ পৰা আহি ১৯৭৩ চনত এই ঠাইত সংস্থান লয়হি।
* জনসাধাৰণে ব্যক্ত কৰিছে যে প্ৰয়োজনীয় পুঁজি আৰু আঁচনিৰ অভাৱত বিগত কালত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি সক্ৰিয় নাছিল।
* বিগতকালত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ মাত্ৰ কেইটামানহে সজাগতা অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হৈছিল। তেওঁলোকে ক্ষুদ্ৰ-আঁচনিৰ শলাগ লয়।
* কিছুমান বেচৰকাৰী অনুষ্ঠানে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিত উপস্থিত হয়হি যদিও তেওঁলোকে কেৱল তথ্যহে আহৰণ কৰে, কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কামত ভাগ লোৱা নাই।
* প্ৰথম অৱস্থাত এপিবিএফচিৰ অধীনৰ বেচৰকাৰী অনুষ্ঠানে জনসাধাৰণৰ মাজত সজাগতা বৃদ্ধিৰ বাবে কিছু আঁচনি লৈছিল যদিও ই ফলদায়ক নাছিল।
* পৰিৱেশ, বনানি, পোক নিয়ন্ত্ৰণ, পশুপালন আদি বিষয়ত জনসাধাৰণৰ যথেষ্ট পাৰম্পৰিক জ্ঞান আছে।
* বতৰ বিজ্ঞান সম্পৰ্কেও জনসাধাৰণৰ যথেষ্ট জ্ঞান আছে। এই সম্পৰ্কে বৈজ্ঞানিকভাৱে জানিবলৈ তেওঁলোক আগ্ৰহী।

সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা মূল্যায়ন ঃ পি আৰ এ অনুশীলনত গুৰুত্ব, গাঁৱৰ ৰাইজ, ই ডি চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত ই ডি চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। মানুহৰ চাহিদা দুভাগত ভগাব পাৰি—

১) গাঁথনিগত চাহিদা

২) গাঁথনি বহিৰ্ভূত চাহিদা

এই চাহিদাবোৰক হ্ৰস্বম্যাদী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে ভগাব পাৰি। ৰাইজৰ চাহিদাৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

ৰাইজৰ গাঁথনিগত প্ৰয়োজনৰ লগত জীৱিকাৰ উৎকৰ্ষসাধনৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। এইবোৰৰ ভিতৰত আছে পথ, বিদ্যালয়গৃহ, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানীৰ টেংকী, কুঁৱা আদি। লগতে শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহুৱা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয়ো জড়িত আছে।

গাঁথনি বহিৰ্ভূত চাহিদাসমূহ হৈছে— দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত শিক্ষকৰ আৱশ্যকতা, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ বাবে প্ৰশিক্ষণৰ জৰিয়তে সজাগতা সৃষ্টি, আত্মসহায়ক আৰু ক্লাষ্টাৰ গোট গঠন, কেঁচামালৰ ব্যৱস্থা, গাঁৱৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ আৰু উন্নয়নৰ নিধি/ই ডি চিৰ বাবে সমূহীয়া নিধি, পৰম্পৰাগত উৎপাদিত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বিপণন সংযোগ আদি। যুটীয়া বন পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত সম্প্ৰদায়ৰ অংশগ্ৰহণমূলক প্ৰকল্পৰ স্থানসমূহ, হস্তশিল্প গাঁও আদিত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ লগতে বিভিন্ন মেলা আৰু বাণিজ্য মেলাত অংশগ্ৰহণ কৰাটোও প্ৰয়োজন।

৭। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

হ্ৰস্বকালীন-দীৰ্ঘকালীন তথা গাঁথনিগত আৰু গাঁথনি বহিৰ্ভূত চাহিদাসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গাঁওবাসী, ই ডি চিৰ সদস্য, বন বিভাগৰ কৰ্মী/ই ডি চিৰ সদস্য সচিবৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ উন্নয়নৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ বাবে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলে কৰা পৰিকল্পনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

(১) জনসাধাৰণ যিহেতু মাছধৰা পাৰম্পৰিক কৌশলত অভিজ্ঞ, গতিকে ৰাজহুৱা কৰ্মীসকলে মীন বিভাগৰ সৈতে মিলি এই বিষয়ৰ বিভিন্ন যোজনা উপলব্ধ কৰিব পাৰে।

(২) প্ৰশিক্ষণ আৰু সভা আদি অনুষ্ঠিত কৰিবৰ বাবে ৰাজহুৱা ভৱনৰ ব্যৱস্থা কৰা উপযুক্ত খোৱাপানী আৰু

অনাময় ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰা।

(৩) কৃষি যিহেতু অঞ্চলটোৰ মূল জীৱিকা, গতিকে উন্নত সা-সঁজুলি, যন্ত্ৰপাতি, উন্নতমানৰ বীজ আদিৰ যোগান ধৰা।

(৪) ভাৰতীয় চাহ-বোৰ্ড/টোকলাই গৱেষণা কেন্দ্ৰ/অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ চাহ-বিজ্ঞান শাখা আদিত চাহ খেতিয়কসকলৰ নাম পঞ্জীভুক্ত কৰা। ফলত এই সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণ, কাৰিকৰী বিষয়, ৰেহাই হাৰ আদি সম্পৰ্কত খেতিয়কসকলৰ সহায় হ'ব।

(৫) গাঁওখনৰ অধিকাংশ বাসিন্দা ইছলাম ধৰ্মাৱলম্বী। সেয়ে এই গাঁৱত এটা স্থায়ী কবৰস্থানৰ প্ৰয়োজন।

(৬) গাঁৱৰ সম্প্ৰদায়ৰ অধিকাংশ সদস্যৰ ধাননি পথাৰত পানী যোগানৰ বাবে বৈদ্যুতিন (ইলেক্ট্ৰ'নিক) মটৰৰ প্ৰয়োজন।

স্থানাংক	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	স্থানৰ বিতং বিৱৰণ	সবিশেষ
১	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যালয়তে প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ, ৰাজহুৱা ভৱন য'ত টয়লেট আৰু পানীৰ ব্যৱস্থা	১। ৰাজহুৱা ভৱন ২। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যালয় ৩। প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ ৪। টয়লেট আৰু পানীৰ ব্যৱস্থা ৫। স্থানীয় দ্ৰব্যৰ শ্ব'ৰুম ৬। জিৰণি কোঠা দুটা ৭। মৰাং ঘৰ	১০ লাখ
২	ছোৱালীৰ টয়লেটটোৰ চাৰিওফালে সীমা বেৰ	১। ২৮,৮০০ বৰ্গফুট সীমা বেৰ স্থান ঃ পাণবাৰী জনজাতি প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	১০ লাখ
৩	টেণ্ট হাউছ	১। স্ক্ৰীণ ঃ ২০০০ মিটাৰ ২। টিনপাত ঃ ১০০০ ৩। চকী ঃ ২০০০খন ৪। ডাইনিং টেবুল ঃ ৩০খন ৫। চৰিয়া (ডাঙৰ) ঃ ১০ টা ৬। জগ ঃ ১০ টা ৭। কেৰাহি ঃ ১০ টা ৮। চামুচ ঃ ৪০ মিটাৰ ৯। বাল্টি ঃ ৪০ টা ১০। বাঁহ ঃ ২০০০ ডাল ১১। জালনা হেতা (ডাঙৰ) ঃ ৫খন ১২। বেলচা ঃ ৪ খন ১৩। হাত ধোৱা বাল্টি ঃ ৫ টা স্থান ঃ পাণবাৰী মৰাংঘৰ	৫ লাখ
		মুঠ	২৫ লাখ

Divisional Forest Officer
-cum, FIU APFBC Society
E.A.WL. Division, Bokakhat

৭.১। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ স্থান

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অধীনত আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু অৰ্হতা বিকাশ দুয়োটা বিষয়েই ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত।

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা অনুসৰি কাষৰীয়া গাঁও আৰু বনাঞ্চলৰ উন্নতিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ আঁচনি যুগুত কৰা হয়। সেইমতে ভিন্ন উপাৰ্জনৰ গোটসমূহ নিৰ্ণয় কৰা হয়। মীনপালন, খেতি-বাতি, পশুপালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন, কাঠফুলা খেতি, কুটীৰ শিল্প, নাৰ্চাৰী, টেইলৰিং, বাঁহ-বেতৰ কাম, কাঠমিস্ত্ৰীৰ কাম, ধূপ তৈয়াৰ, মমবাতি তৈয়াৰ, আচাৰ প্ৰস্তুত আদি বৃত্তিবোৰ চিনাক্তকৰণ। ইবিলাকৰ পেকেজিং, বটলিং, লেবেলিং আদিত মূল্য আৰোপ। ভেন বজাৰ নামৰ এক বিপণন কেন্দ্ৰৰ যোগেদি পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ এই উৎপাদিত দ্ৰব্যবোৰ বিক্ৰী আৰু প্ৰদৰ্শনৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৮.১ ঃ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক

* কৃষি
* পৰিৱেশ-পৰ্যটন
* চাহখেতি
* পশুপালন

৮.২ জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে চিনাক্ত কৰিব পাৰি—

* কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
* পশুপালন
* কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন
* অৰ্হতা বিকাশ
* ঋণৰ সুবিধা

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যানশস্য

প্ৰধান বাধাবোৰ ঃ

ক) কৃষিত পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ ফলত উৎপাদন বৃদ্ধিত বাধা

খ) বিজ্ঞানসন্মত সুবিধাৰ অভাৱ

গ) কৃষিৰ প্ৰতি যুৱচামৰ আকৰ্ষণৰ অভাৱ

ঘ) জন্তুৰ আক্ৰমণৰ বাবে শস্য অনিষ্ট

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) বছৰজুৰি বিভিন্ন শস্য উৎপাদনৰ বাবে বহুমুখী আঁচনি

খ) বিজ্ঞানসন্মত ব্যৱস্থাৰে ৰবিশস্য

৮.৪ পশুধন

প্ৰধান বাধাবোৰ ঃ

ক) বেমাৰ-আজাৰ

খ) গাঁৱৰ ভিতৰত পশুপালনৰ সুবিধা নাই

গ) পশুপালনৰ বাবে বিজ্ঞানসন্মত জ্ঞানৰ অভাৱ

ঘ) পশুধনৰ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় জ্ঞানৰ অভাৱ

সুবিধাসমূহ

ক) উচ্চ উৎপাদনক্ষম বৰ্ণসংকৰ জাতৰ গাহৰি পালন

৮.৫ কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (Non Timber Forest Produce) সম্ভাৱনীয়তা

প্ৰধান বাধাবোৰ ঃ

ক) প্ৰকৰণৰ অভাৱ

খ) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন সম্পৰ্কে জনসাধাৰণৰ জ্ঞানৰ অভাৱ

সুবিধাসমূহ

ক) কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ সংৰক্ষণ আৰু বৈধ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে সজাগতা

খ) ফল আৰু ঔষধি গছৰ ব্যৱহাৰ আৰু মূল্য আৰোপ

৮.৬ বিশেষ দক্ষতা

প্ৰধান বাধাবোৰ ঃ

ক)	আধুনিক প্ৰযুক্তি সম্পৰ্কত জ্ঞানৰ অভাৱ

খ)	বিশেষ অৰ্হতা সম্পৰ্কত উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ

গ)	বিকল্প জীৱিকা সম্পৰ্কত সজাগতাৰ অভাৱ

সুবিধাসমূহ ঃ

ক)	কৌশল উন্নীতকৰণ আৰু মূল্যাংকনৰ অনুষ্ঠান

খ)	আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গ)	বজাৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ সংযোগ স্থাপন।

৮.৭	**ঋণৰ সুবিধা**

প্ৰধান বাধাবোৰ ঃ

ক)	গ্ৰাহকৰ চাহিদা অনুসাৰে ঋণৰ পৰিমাণ কম

খ)	ধন ধাৰে দিয়া স্থানীয় লোকৰ সুতৰ হাৰ অধিক। বেংকৰ পৰা ঋণ পোৱাত অসুবিধা

সুবিধাসমূহ

ক)	চৰকাৰী আঁচনি সম্পৰ্কে জনসাধাৰণক অৱগত কৰোৱা

খ)	ক্ষুদ্ৰ আঁচনিৰ প্ৰতি সজাগতা

৮.৮	**কৌশলগত হস্তক্ষেপ**

নিম্নোক্ত জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত সাৰাংশ কৰা পৰামৰ্শমূলক কৰ্মসূচীসমূহক কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি ঃ

ক)	গোটেই বছৰজুৰি কৰিব পৰাকৈ বহুমুখী কৃষিৰ সুবিধা

খ)	উপাৰ্জনৰ বিকল্প হিচাপে খেতিৰ গুৰুত্ব

গ)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ ব্যৱহাৰ

ঘ)	পশুধনৰ উপযুক্ত চিকিৎসা

ঙ)	গ্ৰামাঞ্চলত চৰকাৰী ঋণৰ সুবিধা প্ৰদান

৮.৯	**উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ**

গাঁওখনত উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ বাবে নিম্নোক্ত কাৰ্যসূচীৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে ঃ

ক)	বহুমুখী কৃষি-পদ্ধতি

খ)	বয়নশিল্প

গ)	পৰিৱেশ-পৰ্যটন

ঘ) চাহ-খেতি

ঙ) গাহৰি পালন

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰিবলৈ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে—

১) বয়ন

২) গাহৰি পালন

৩) পৰিৱেশ-পৰ্যটন

৮.১১ শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ বাবে তলৰ পৰিকল্পনাসমূহ কৰা হৈছে—

১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিৰ্দশনমূলক কাম/পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ

২) ট্ৰাইফেড (TRIFED)ৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন প্ৰদৰ্শনী আৰু 'সৰস' (SARAS)ৰ দৰে মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

৩) বাঁহশিল্প, হস্তশিল্প / আচবাব তৈয়াৰীৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণৰ বাবে নিকটৱৰ্তী দেশসমূহলৈ ভ্ৰমণ।

৮.১২ সংপৃক্তকৰণ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ

ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰামাঞ্চলত নিয়োগৰ কাৰণে

খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।

গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) — জন বিভাজিকাৰ উন্নয়নসহ জলসিঞ্চনৰ বাবে

ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)

ঙ) দক্ষতা উন্নয়ন আঁচনি (Skills Development Schemes)

চ) প্ৰধানমন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)

ছ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ স্বাস্থ্য অভিযান (NRHM)

জ) ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ মিছন (অভিযান) (Bamboo Mission)

ঝ) উপযুক্ত হিচাপে বিবেচিত গাঁও উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ বাবে অন্যান্য আঁচনি।

ওপৰত উল্লেখ কৰা সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাসমূহক সহায় কৰাৰ উপৰি ৰূপায়ণৰ পিছৰ পৰ্যায়ৰ পৰিকল্পিত কাম-কাজতো সহায় কৰিব।

৯। পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা বন বিভাগ আৰু পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত কৰা সবিশেষ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ মূল লক্ষ্য হৈছে বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ। লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ গ্ৰহণেৰে এক দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনা গ্ৰহণো ইয়াৰ আন এটা উদ্দেশ্য। নিম্নোক্ত ভূমিৰ প্ৰকাৰসমূহ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বিবেচনা কৰা হৈছে—

ক) পূৰ্বতে বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা

পূৰ্বতে কোনো বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা নাছিল, মূলতঃ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ আছিল।

খ) ঘৰুৱা ব্যৱহাৰত বনজ সম্পদ

স্থানীয় লোকসকল ঘৰুৱা ব্যৱহাৰত বনজ সম্পদৰ ওপৰত এনেদৰে নিৰ্ভৰশীল।

তালিকা ১ (ক) ঃ পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও ই ডি চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালে ঘৰুৱা চাহিদা অনুসৰি ব্যৱহাৰ কৰা বনজ সামগ্ৰী

বনজ সামগ্ৰীৰ নাম	**বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতি**	**উৎস**
কাঠখৰি	বস্তি/ বজাৰ আৰু বনাঞ্চল (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ আৰু বনাঞ্চল (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
ঘৰৰ বাবে কাঠ	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
সৰু কাঠ	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
বাঁহ-বেত	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
পশু খাদ্য	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ আৰু বনাঞ্চল (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ আৰু বনাঞ্চল (কাৰ্বি আংলং/পানবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)
অন্যান্য (মাছ)	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)	বস্তি/ বজাৰ (কাৰ্বি আংলং/পাণবাৰী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল)

তালিকা— ১ (খ) ঃ বন উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা চাহিদা— পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিয়ালসমূহৰ

বনজ সামগ্ৰীৰ নাম	সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজন প্ৰতিবছৰ হিচাপত কিঃগ্ৰাঃ	মতামত
কাঠখৰি	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—
সৰু কাঠ	—	—
বাঁহ-বেত	—	—
পশু খাদ্য	—	—
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন, খেৰ	—	—
অন্যান্য (মাছ)	—	—

৯.২ বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১ সুৰক্ষা সমস্যা

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে গ্ৰহণ কৰা বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ তলত আলোচনা কৰা হৈছে—

তালিকা— ২ ঃ পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিকতা (আছে/নাই)	গুৰুত্ব (আছে/ নাই)
চৰণীয়া পথাৰ— স্থানীয় জন্তু	আছে	নাই
অবৈধ মাছ ধৰা	আছে	নাই
চৰণীয়া পথাৰ— অন্যান্য জন্তু	নাই	নাই
অবৈধভাৱে কাঠকটা	আছে	
কাঠৰ চোৰাং বেহা	আছে	
দুৰ্ঘটনাবশতঃ সংঘটিত অগ্নিকাণ্ড	আছে	
বনভূমিত বেদখল	আছে	
অন্যান্য	—	—

৯.২.২ঃ বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণসমূহ

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ জনসাধাৰণৰ সজাগতাৰ অভাৱ আৰু চৰণীয়া পথাৰ নোহোৱাৰ বাবে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰপাৰে, কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানৰ ষষ্ঠ সংযোজনত গৰু চৰোৱা আৰু বেআইনীভাৱে মাছধৰা কাৰ্য চলি আছে। মাছধৰাটো পৰম্পৰাগতভাৱে অন্যতম জীৱিকা হিচাপে পৰিগণিত হোৱা বাবে এই দিশত কোনো চৰ্চা কৰা নহয়।

৯.৩ ঃ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদান

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সিদ্ধান্তমৰ্মে গঁড়ৰ খৰ্গৰ চোৰাং চিকাৰ ৰোধ, নাৰ্ছাৰী স্থাপন, মানুহ আৰু বন্যজন্তুৰ সংঘাত, গাঁৰত চৰণীয়া পথাৰ উন্নয়ন আদি দিশত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে।

৯.৩.১ ঃ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

বন্যপ্ৰাণী আৰু বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আঁচনিৰ অধীনত গঁড়ৰ খৰ্গৰ চোৰাং চিকাৰ ৰোধ আৰু শিহু আৰু স্থানীয় জলজ উদ্ভিদ, জন্তু আদিৰ সংৰক্ষণ আঁচনি লোৱা হৈছে। পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কৰ্মীৰ হাতত গঁড়ৰ খৰ্গৰ চোৰাং চিকাৰ আৰু বেআইনীভাৱে মাছধৰা কাৰ্যৰ শেহতীয়া তথ্য থাকে।

বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান সংৰক্ষণৰ বাবে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ আলোচনা কৰা হয়। বন বিভাগে স্থানীয় যুৱকৰ মাজৰ পৰা পহৰাদাৰী দল নিযুক্ত কৰিব পাৰে। তেওঁলোকক টৰ্চ, বেটেৰী আদিৰ যোগান ধৰিব লাগিব। তথাপি আৰু কিছুমান বিষয় জৰুৰী—

ক) প্ৰশিক্ষণ আৰু কৌশল

খ) বিজ্ঞানসন্মত প্ৰণালীৰ অভাৱ

সেয়ে ঃ

ক) পহৰাদাৰী দলটোক অন্ততঃ এক নিম্নমানৰ মজুৰি-মাননী প্ৰদান

খ) পহৰাদাৰী দলটোক গাঁৰৰ ভি ডি পিৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা

গ) পহৰাদাৰী দলটোৰ সদস্যসকলক বুটজোতা, পানীকোট, টৰ্চ, বেটাৰী আদিৰ যোগান

ঘ) প্ৰতিমাহে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ দ্বাৰা পহৰাদাৰী দলটোৰ কাম-কাজ নিৰীক্ষণ

বন সুৰক্ষা ঃ

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সমীক্ষাৰ পৰা জানিব পৰা গৈছে যে গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ দৈনিক প্ৰয়োজনীয় কাঠখৰি, কাঠ আদিৰ বাবে অভয়াৰণ্যৰখনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল নহয়। কিন্তু সেউজ গৃহ গেছ হ্ৰাস কৰি চাহিদা পূৰণৰ বাবে—

ক) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে ৰাইজৰ মাজত সজাগতা সৃষ্টি কৰি উপযুক্ত অনাময় ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰিব লাগিব।

খ) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অধীনৰ ঘৰবোৰত জৈৱ-গেছ, সৌৰ চুলা, এল পি জি আদি বিকল্প ইন্ধনৰ ব্যৱস্থা কৰা

গ) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অধীনৰ ঘৰবোৰত পোহৰৰ ব্যৱস্থা হিচাপে সৌৰ-বতাহ-হাইব্ৰিড আদি বিকল্প শক্তিৰ ব্যৱস্থা কৰা।

ঘ) চৰণীয়া পথাৰত জন্তুৰ সংখ্যা ক্ৰমান্বয়ে কমাই অনা

ঙ) বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ বিধি, ১৯৭২ৰ অধীনত পৰিবেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে ৰাইজৰ মাজত সজাগতা সৃষ্টি কৰা আৰু যিকোনো হিংসাত্মক কাৰ্য হ'লে তুৰন্তে সংশ্লিষ্ট বিভাগত খবৰ দিয়া

ছ) কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত বেআইনীভাৱে মাছধৰা কাৰ্য ৰোধৰ বাবে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে চোকা দৃষ্টি ৰাখিব লাগিব।

বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান ঘাইকৈ এশিঙীয়া গঁড়ৰ বাবে বিখ্যাত। তদুপৰি, ইয়াত আন ধৰণৰ অনেক বনৰীয়া জন্তু যেনে বনৰীয়া ম'হ, বনগাহৰি, নানা ধৰণৰ চৰাই আদি যথেষ্ট পৰিমাণে পোৱা যায়।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে উদ্যানখনৰ আৱাসীৰ উন্নয়নৰ বাবে নিম্নোক্ত কামবোৰ কৰিব পাৰে

ক) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কৰ্মীয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনৰ ভিতৰত গৰু চৰোৱা আৰু পৰম্পৰাগতভাৱে মাছধৰা সম্পূৰ্ণ বন্ধ কৰিব লাগে।

খ) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কৰ্মীয়ে বনাঞ্চল পৰিষ্কাৰ আৰু নিৰণিৰ বাবে সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষৰ ওচৰ চাপিব লাগে।

নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা ঃ

বনানিকৰণৰ বাহিৰে নাৰ্চাৰী হৈছে জীৱন নিৰ্বাহৰ এক উৎকৃষ্ট পন্থা। ইয়াৰ বাবে ল'বলগীয়া পদক্ষেপ এনেধৰণৰ ঃ

১) পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে পুলি উৎপাদনৰ বাবে ০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্চাৰী স্থাপন কৰিব লাগে

২) প্ৰতিটো পুলি সমীপৰ সংমগুলত ৫-৮ টকা দৰত আৰু তাতকৈও কিছু অধিক দৰত আন ঠাইত বিক্ৰী কৰিব পাৰে

৩) নাৰ্চাৰীত ফলৰ গছ, গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্ভিদ আৰু ঔষধি গছৰ পুলি উৎপাদন কৰিব লাগে

আৰ্দ্ৰভূমি সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা ঃ

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখন আৰ্দ্ৰভূমি আৰু বিভিন্ন গছ-গছনি, জীৱ-জন্তুৰে পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ এক উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। উদ্যানখন ঘাইকৈ এশিঙীয়া গঁড় আৰু বনৰীয়া ম'হৰ ৰম্যভূমি। তদুপৰি, ই প্ৰব্ৰজনকাৰী আৰু ভালেমান বিলুপ্তপ্ৰায় পক্ষীৰো বিচৰণ ক্ষেত্ৰ।

কিন্তু এই জলাহভূমি ক্ৰমান্বয়ে নানান ভাবুকিৰ সন্মুখীন হৈছে। যেনে জলাহভূমিৰ আকাৰ লাহে লাহে কমি আহিছে, ইয়াৰ তলিখণ্ড গেদ পৰি পানীৰ পৰিমাণ কমি আহিছে আৰু পুনি আৰু জলজ উদ্ভিদে চানি ধৰিছে।

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানখনৰ এই আৰ্দ্ৰভূমি সংৰক্ষণৰ বাবে নিম্নোক্ত উপায় অৱলম্বন কৰিব পাৰি ঃ

(১) গ্ৰামাঞ্চলৰ আৰ্দ্ৰ ভূমিখণ্ডসমূহৰ গেদ নিষ্কাশন কৰা

(২) গাঁৱৰ আৰ্দ্ৰ ভূমিখণ্ডসমূহত স্থানীয় বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ মাছ পালন

(৩) সিঞ্চন জলসিঞ্চনৰ ব্যৱহাৰ

(৪) জৈৱিক সাৰৰ ব্যৱহাৰেৰে কম পানীত হোৱা খেতি কৰা

(৫) মথাউৰিৰ দক্ষিণপাৰৰ আৰ্দ্ৰ ভূমিখণ্ডসমূহৰ বালি নিষ্কাশন

(৬) অভয়াৰণ্যখনৰ গাঁৱৰ অঞ্চলৰ বাহিৰত ই ডি চিক মাছ ধৰিবলৈ অনুমতি দিব নালাগে। নিয়ম ভংগকাৰীক উচিত জৰিমনা বিহিব লাগে

মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত হ্ৰাসৰ পৰিকল্পনা ঃ

হাতী, বনৰীয়া ম'হ, বনগাহৰি আৰু অন্যান্য জন্তুৰ উপদ্ৰৱ সচৰাচৰ ঘটনা। বন্যপ্ৰাণীৰ সৈতে হোৱা সংঘাতে মানুহৰ জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ যথেষ্ট ক্ষতি কৰিছে। বন্যপ্ৰাণী-মানুহৰ সংঘাত নিৰাময় কৰাৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদক্ষেপসমূহ এনেধৰণৰ ঃ

১) বন বিভাগে বনৰীয়া জন্তুৰ গতি-বিধি নিৰীক্ষণৰ বাবে সৰু টঙীঘৰ বা পহৰা চকী সাজি দিব পাৰে।

২) পৰিবেশ উন্নয়ন সমিতিয়ে সংঘৰ্ষ ৰোধকাৰী গোট নিয়োগ কৰিব পাৰে।

৩) সংঘৰ্ষ ৰোধকাৰী গোটক টৰ্চ আৰু চাৰ্জ লাইট, ফটকা আৰু কেৰাচিন আদিৰ যোগান ধৰা।

৪) পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিয়ে সংঘৰ্ষ ৰোধকাৰী গোটৰ গতি-বিধি নিৰীক্ষণ কৰা

৫)	সকলো শস্যৰে বীমাকৰণ
৬)	প্ৰধান মন্ত্ৰী বীমা যোজনাৰ অধীনত প্ৰতিজন ব্যক্তিৰে বীমাকৰণ
৭)	বন বিভাগে ক্ষতিপূৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা
৮)	ক্ষতিপূৰণৰ লাভৰ ব্যৱস্থা সৰলীকৰণ কৰা যাতে ক্ষতিগ্ৰস্ত পৰিয়াল লাভৱান হয়
৯)	ক্ষতিৰ বুজ দিবলৈ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সভাপতিৰ চাৰ্টিফিকেটখনেই যথেষ্ট।

চৰণীয়া স্থানৰ পৰিকল্পনা ঃ

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শগাঁও বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য গৰু-ম'হ চৰোৱাৰ বাবে উচ্চ হাৰত প্ৰভাৱান্বিত হৈ আহিছে। ইয়াক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ল'বলগীয়া পদক্ষেপসমূহ এনেধৰণৰ—

১)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে গাঁৱৰ কাৰণে চৰণীয়া পথাৰৰ কাৰণে নতুন উপায় উদ্ভাৱন কৰা

২)	উচ্চ উৎপাদনক্ষম গৰু-ম'হৰ প্ৰজাতি স্থানান্তৰণৰ জৰিয়তে ক্ৰমশঃ বৰ্তমান থকা গৰু-ম'হৰ সংখ্যা হ্ৰাস কৰিব পাৰি। ইয়াৰ বাবে যথোপযুক্ত আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। যেনে উচ্চ উৎপাদনক্ষম গৰু-ম'হৰ বিক্ৰেতাক উচিত ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

৩)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে অধিক পৰিমাণৰ গৰু-ম'হ থকা পৰিয়ালক উদগনিমূলক প্ৰাপ্যৰ পৰা বঞ্চিত কৰা

৪)	বন বিভাগে গোশালাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

৫)	উচ্চ দুগ্ধ উৎপাদন ক্ষমতাসম্পন্ন গৰু পালনেৰে ই ডি চিয়ে দুগ্ধ বিকাশ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

৬)	অহা পাঁচ বছৰৰ ভিতৰত গৰু-ম'হৰ চাৰণ সম্পূৰ্ণৰূপে বন্ধ কৰিবৰ বাবে পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিয়ে আঁচনি গ্ৰহণ কৰা।

৭)	সকলো গৰু-ম'হকে টীকাকৰণ কৰিব লাগে আৰু ই ডি চিয়ে ইয়াৰ নিৰীক্ষণ কৰিব লাগে। টীকাকৰণ নকৰা জন্তুক অভয়াৰণ্যখনত চৰাবলৈ অনুমতি দিব নালাগে।

৮)	তথ্য, যোগাযোগ আৰু প্ৰযুক্তি (আই চি টি)ৰ জৰিয়তে চৰণীয়া পথাৰৰ প্ৰকাৰ অধ্যয়ন কৰি শুদ্ধ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিব পাৰি।

পৰিৱেশ-পৰ্যটন পৰিকল্পনা

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান হৈছে পৃথিৱী বিখ্যাত পৰিৱেশ পৰ্যটন কেন্দ্ৰ। দেশী আৰু বিদেশী উভয় পৰ্যটককে আকৰ্ষণ কৰিব পৰাকৈ উদ্যানখন জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যত চহকী।

পৰিৱেশ পৰ্যটন কেন্দ্ৰ হিচাপে নিম্নোক্ত দিশসমূহলৈ আঙুলিয়াব পাৰি ঃ

১। বন বিভাগে কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানত বন্যপ্ৰাণী পৰ্যটন বিষয়ক শিক্ষা প্ৰদানৰ সমল আছে।

২। ই ডি চি সদস্যসকলৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে এতিয়াৰে পৰা পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা উচিত।

৩। গাঁওখনৰ সম্প্ৰদায়সমূহৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে বিভাগে পুঁজি যোগান ধৰিব লাগে।

৪। বন বিভাগ আৰু স্থানীয় ৰাইজৰ সহায়ত কিছুসংখ্যক পৰিৱেশ পৰ্যটন স্থল বিকশিত কৰিব লাগে।

৫। এই পৰিৱেশ পৰ্যটন স্থলসমূহ বন বিভাগে প্ৰচাৰ কৰা উচিত।

৬। পৰ্যটন আৰু বিদেশী ভাষাত স্থানীয় পৰ্যটক সহায়ক (টুৰিষ্ট গাইড)ক প্ৰশিক্ষণ দিয়া উচিত।

৭। বাণিজ্যিক পৰ্যটন বন্ধ কৰিব লাগে।

১০। রণকৌশল ৰূপায়ণ, সময়-সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা মেট্ৰিক্স

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কাৰণে কিছু নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰতিখন উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথকে এই নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতাসমূহ দেখুওৱা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	পৰিকল্পনা	মানৱ সম্পদ	প্ৰশিক্ষণ	ধনৰ যোগান	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
ই ডি চি		✓			✓	✓	
এন জি অ'		✓			✓	✓	
দক্ষতা প্ৰদান সংস্থা		✓			✓		
বন বিভাগ		✓				✓	
সংশ্লিষ্ট বিভাগ		✓					

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	ভাৰত চৰকাৰ/কপ'ৰ্ৰেট
সৌৰশক্তি		✓	✓			✓
সৌৰ/হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰিট লাইট		✓	✓			✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন		✓	✓		✓	✓
ৰন্ধন গেছ		✓			✓	✓
শক্তিচালিত পাম্প		✓	✓			✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		✓			✓	✓
ৰাজহুৱা সভাগৃহ আৰু ই ডি চি কাৰ্যালয়		✓	✓			
পথ		✓	✓			
ৱাটছান (WATSAN)			✓			✓
বিদ্যালয়						
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি			✓		✓	✓
জৈৱ কৃষি/পচনসাৰ			✓		✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পা

পক্ষসমূহ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ’	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সংৰক্ষণ		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ		✓	✓		✓	
বাসস্থান উন্নয়ন		✓	✓		✓	
নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন		✓			✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ		✓				✓
মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত		✓				
চৰণীয়া পথাৰ নিয়ন্ত্ৰণ		✓	✓			
পৰিৱেশ-পৰ্যটন		✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। ইয়াৰ এখন তালিকা তলত দিয়া হ’ল।

ক্ৰমি নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	হাঁহ/কুকুৰা/মীন পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য		
৬	হস্তশিল্প		
৭	সা-সৰঞ্জাম		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰ		
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন		
১০	প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ/হাইব্ৰিড ষ্ট্ৰিট লাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	বন্ধন গেছ		
৫	শক্তিচালিত পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	ৰাজহুৱা সভাগৃহ আৰু ই ডি চিৰ কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	ৱাটছান (WATSAN)		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / পচন সাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰত নাৰ্ছাৰী		
২	১০ হেক্টৰত কাঠখৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ		
৩	পানী বিশুদ্ধিকৰণ		
৪	সংঘাত প্ৰতিৰোধী গোট		
৫	শস্য বীমা		
৬	জীৱন বীমা		
৭	গো-বীমা		
	মুঠ		

১০.৩ কৰ্ম আঁচনি আৰু ৰণকৌশল ঃ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হ্ৰস্বকালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলা সকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্ৰস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা ঃ

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কোৱাড গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ই ডি চি) ঃ আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে ই ডি চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত ই ডি চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে ই ডি চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। ই ডি চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। ই ডি চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পূব অসম বন্যপ্ৰাণী সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অধ্যায় - তিনি

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
I (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভাৰতৰ মানচিত্ৰত অৱস্থিতি
I (খ)	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি মানচিত্ৰ
II	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰৱেশ পথ
III (ক)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
III (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
IV	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্য
V	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ সমূহীয়া আলোকচিত্ৰ
VI	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা (চহীযুক্ত তালিকা)
VII (ক)	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ
VII (খ)	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ
VII (গ)	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
VII (ঘ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
VIII	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)
IX (ক)	পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ সমন্বয়
XII	এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

পৰিশিষ্ট - I (ক)

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ ভাৰতৰ মানচিত্ৰত অৱস্থিতি

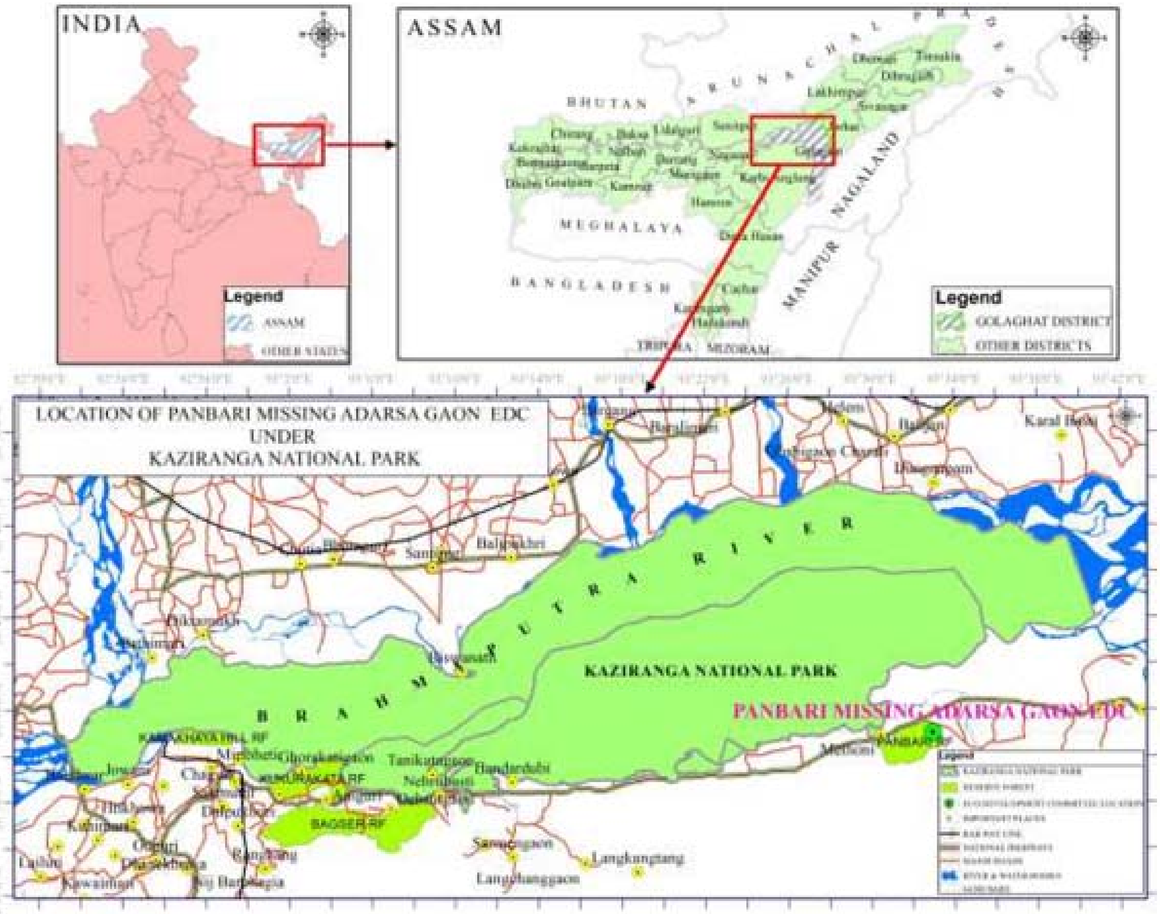

পৰিশিষ্ট - I (খ)

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিবেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ অৱস্থিতি মানচিত্ৰ

LOCATION OF PANBARI MISSING ADARSA GAON EDC

UNDER KAZIRANGA NATIONAL PARK

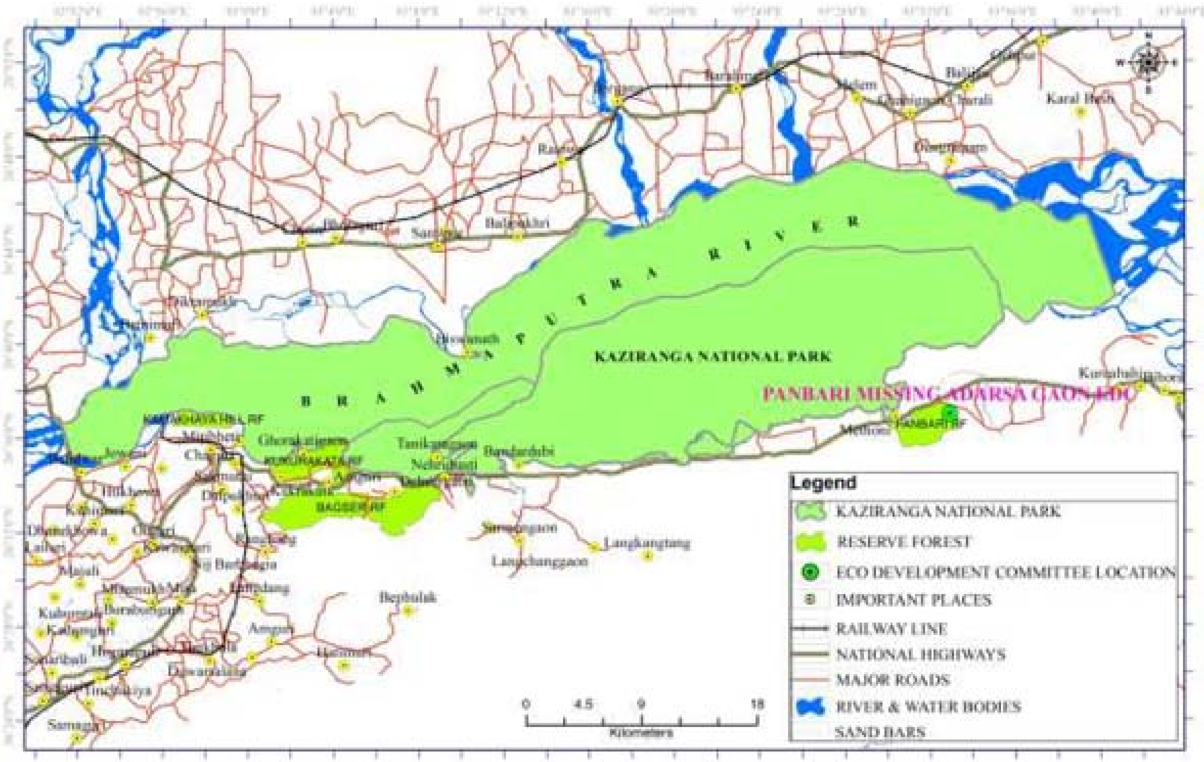

পৰিশিষ্ট - II

পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰৱেশ পথ

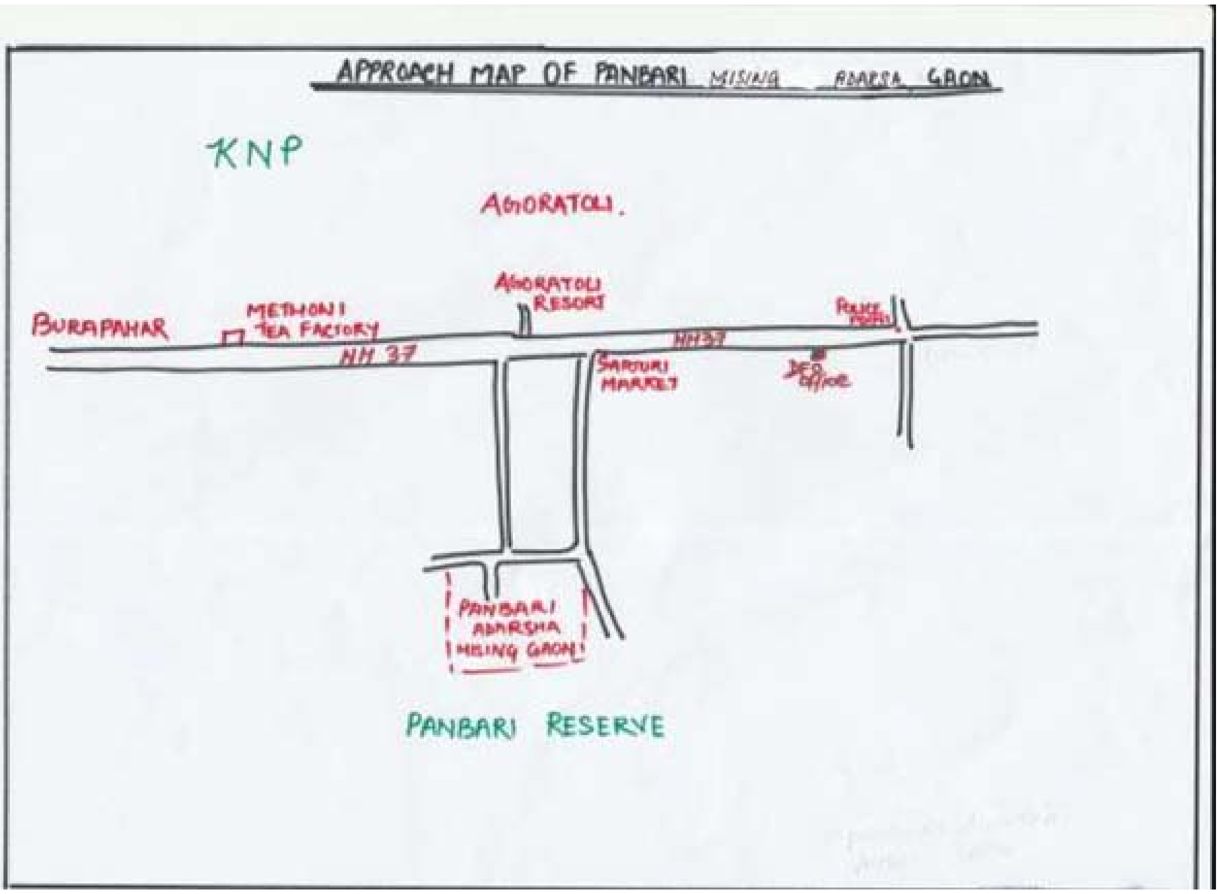

পৰিশিষ্ট - III (ক)

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ

ECO-DEVELOPMENT COMMITTEE

CERTIFICATE

REGISTRATION NO KNP/EAWL/13 of 2002

It is hereby certified that Eco-Development Committee in the name and style of Panbari Mising Adarsa Gaon Eco Development Committee of District Golaghat is registered with the office of the Director, Kaziranga national Park, Bokakhat.

Signed under my hand and seal on the 10th day of September, 2002.

Director
Kaziranga National Park
Bokakhat

পৰিশিষ্ট - IV

বুজাবুজিৰ চুক্তি-প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

PANBARI MISING ADHARSHA GAON ECO DEVELOPMENT COMMITTEE

SL	Name	Fathers/Husbent Name	Degignation	Qualification	age	phone No
1	Nipon Doley	Lt. Kancha Doley	President	BA	47	9954381827 7002383665
2	Suneswar Kutum	Lt Baluram Kutum	Vice President	X	40	
3.	Dhoroni Borah		Secretary			9954927945
4	Kanak Loying	Bapdhon Loying	Joint Secretary	X	38	9954813674
5	Bogai Doley	Lt Seniram Doley	Publisity	IX	42	9957170482
6	Ajit Kutum	Lt. Adamul Kutum	Member	X	44	98590 89284
9	Monomoti Morang	Ajit Morang	"	Nill	38	
10	Mrs Biddeswari Pegu	Pradip Pegu	"	HSLC	30	8472865272
11	Jeeten Pathory	Lt. Babulal Pathory	"	VIII	45	9957288452
12	Krishna Tied	Jugen Tied	"	X	40	
13	Dinesh Kaman	Vebela Kaman	"	X	38	9136087406
14	Biman Loying	Lt. Narayan Loying	"	HS	23	9854610001
15	Binud Loying	Lt Teleha Loying	"	HSLC	35	9678864846
16	Saityaram Loying	Lt Bineswor Loying	"	HS	41	9957008572
17	Indeswor Kardong	Lt Dhaniya Kardong	"		33	

Contd...

18	Sri Rosanjit Doley	U. Nityananda	Member	HS	39	7678212866
19	" Numal Doley	U Donke Doley	"	~~B.A~~ H.S	42	9957008485
20	" Bikash Kardong	U Thoga Kardong	"		40	7399779445
21	" Ranjit Doley	Sri Phonidhar Doley	"	H.S	35	[illegible]

Sd: Nipon Doley
President/Secretary
Panbari Mising Adarsa Gaon
Eco Development Committee
Date:..........

President/Secretary
Panbari Mising Adarsa Gaon
Eco Development Committee
Date:..........

পৰিশিষ্ট - V

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ সমূহীয়া আলোকচিত্ৰ

বাঁওফালৰ পৰা থিয় হৈ ক্ৰমে ঃ ১। নোমল দলে ২। সীতাৰাম লয়িং ৩। অজিত কুটুম ৪। বিকাশ কাৰ্দং ৫। নিপন দলে ৬। ধৰণী বৰা, ৭। বগাই দলে, ৮। দীনেশ কামান ৯। কৃষ্ণ টাইড ১০। বিদ্দেশ্বৰী পেগু ১১। বিনোদ লয়িং ১২। সোনেশ্বৰ কুটুম ১৩। প্ৰসেনজিৎ মৰং ১৪। মনোমতী মৰং ১৫। কনক লয়িং

পৰিশিষ্ট - VI

পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা (চহীযুক্ত তালিকা)

2/4/17 Panbari Mising Adarsha Gam

FGD/PRA

SL No	Name	Village	Contact No	Signature
1	Manoj Sarma	RGVN	9957402611	
2	Jyoti Bikash Chaudhury	RGVN	9854090690	
3	Arup Das	RGVN	9954357578	
4	Nipon Doley	EDC Pres.	9954281828	
5	[illegible]		9957288452	
6	[illegible]			
7	Sanjib Kutum		7636924797	
8	Doley			
9	Jugmi Taid		8134780700	
10	Sri Bogai Doley		9957170482	
11	Sri Upen Pathori		7086464034	
12	Prosenjit Morang		9678212866	
13	Biman Loying	Panbari	98546-10001	
14	Bejai Chinte		8011683552	
15	Dulal Morang	"	8133876671	
16	Kamal Loying	Jaintsel Panbari	9954813674	
17	[illegible]		8136087406	
18	Arun Kutum	Panbari	995458263	
19	Binud Loying	Pambari	9678864846	
20	[illegible]	[illegible]		
21	[illegible]			
22	[illegible]	[illegible]		
23	[illegible]	[illegible]		
24	[illegible]		7896364900	
25	[illegible]		8133965404	
26	[illegible]		9957963845	
27	[illegible]			
28	[illegible]		8471810267	
29	[illegible]		8473834489	NTPL
30	[illegible]		8133965408	
31	[illegible]		8011639537	
32	[illegible]			
33	[illegible]		9359874525	
34	[illegible]		[illegible]	

Contd....

২৬	শ্রীমতী রেণু বুঢ়ামে		9937963843	
২৭	শ্রীমতী মিনিমাই বুঢ়ামে			
২৮	কেতুং বুঢ়ীলাইং (বোং)		8471810267	
২৯	শ্রীমতী রেণুবালা লইং		8473834489	NTel
৩০	শ্রীমতী দিপিকা [illegible]		8133965408	
৩১	শ্রীমতী অনুপমা লইং		8011639537	
৩২	শ্রীমতী রবীলা দুলং			
৩৩	শ্রীমতী জোনমাই দলে		9359874525	
৩৪	শ্রীমতী সুমাইরি বাৰ্হী		8577908020	

Contd....

৩৬/ শ্ৰীমতী কামিনী লস্কৰ		9954813674
৩৭/ শ্ৰীমতী মাইনা দাস		7754898714
৩৮/ শ্ৰীমতী ৰক্তিম পাৰ		8471941859
৩৯/ শ্ৰী [illegible]	8134852405	~~8761981733~~ 8761981733
[illegible]		
৪০/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৪১/ [illegible]		
৪২/ শ্ৰী [illegible]		
৪৩/ [illegible]		
৪৪/ শ্ৰীমতী [illegible]		9577617953
৪৫/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৪৬/ শ্ৰী [illegible]		
৪৭/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৪৮/ [illegible]		
৪৯/ শ্ৰীমতী [illegible]	[illegible]	8472869272
৫০/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৫১/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৫২/ Miss Mindumoni Das		
৫৩/ [illegible]		
৫৪/ [illegible]		
৫৫/ [illegible]		
৫৬/ [illegible]		
৫৭/ শ্ৰীমতী [illegible]		7399779443
৫৮/ শ্ৰী [illegible]		
৫৯/ শ্ৰী [illegible]		
৬০/ [illegible]		9085109691
৬১/ [illegible]		8123064733
৬২/ শ্ৰীমতী [illegible]		
৬৩/ [illegible]		7035671623
৬৪/ [illegible]		
৬৫/ [illegible]		
৬৬/ [illegible]		8133965408
৬৭/ [illegible]		9613786941
৬৮/ Ranjeet Doley		

Contd....

৮৯/	শ্ৰী [illegible]	9354508603
৯০)	[illegible]	9859660723
৯১)	Monai Pathori	9085926240
৯২)	Lokhan, Marong -	957752640
৯৩)	[illegible] -	No
৯৪)	Mrs Amaravati Mili (Doley)	7896794237
৯৫)	Mrs Rupa Doley	9957951090
৯৬/	[illegible]	8135067932
৯৯)	Bijoya Doley.	8811801015
100)	Modegeli Pagong.	No.
101/	শ্ৰী [illegible]	7399779443
102/	শ্ৰী [illegible]	
103/	শ্ৰী [illegible]	
104/	শ্ৰী [illegible]	
105/		
106/		
107/		
108/		
109/		
110/		

Contd....

পৰিশিষ্ট - VII (ক)

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ

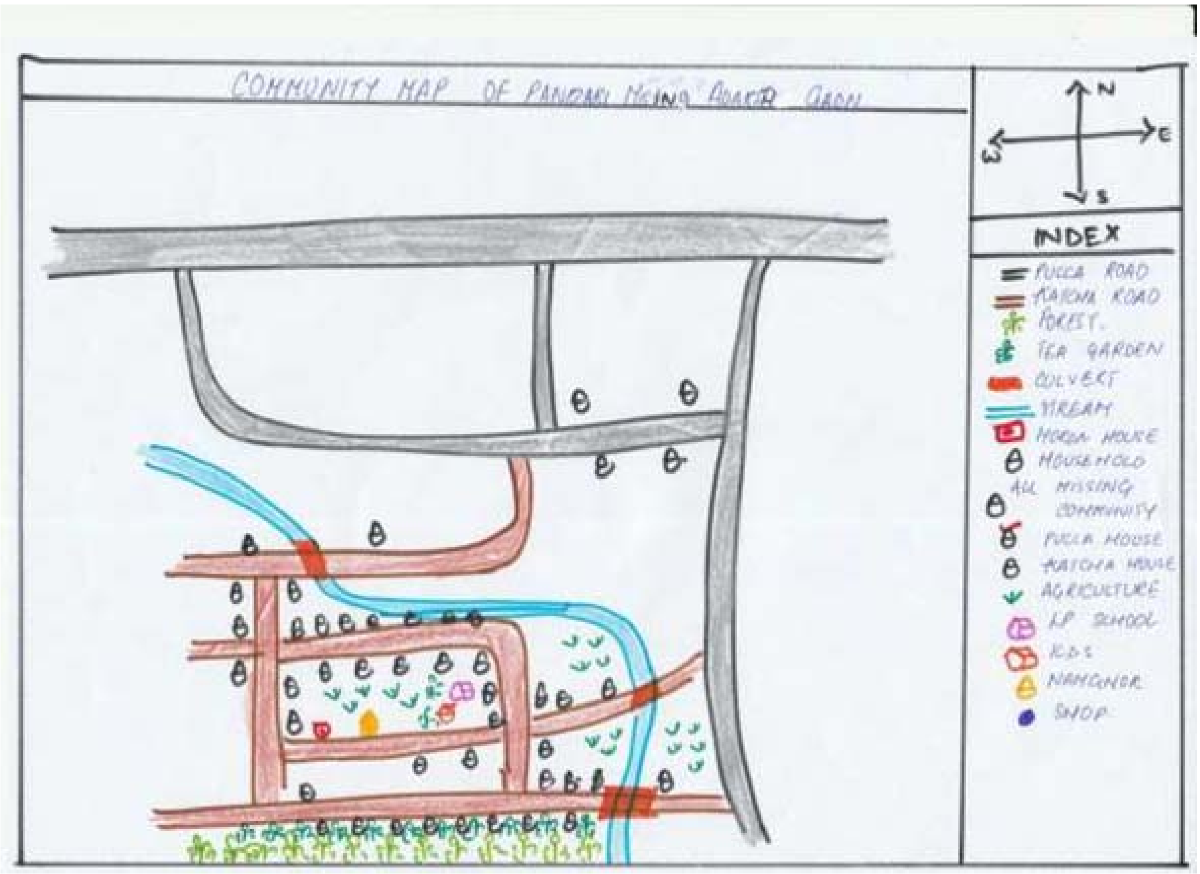

পৰিশিষ্ট - VII (খ)

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৰেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ সম্পদ মানচিত্ৰ

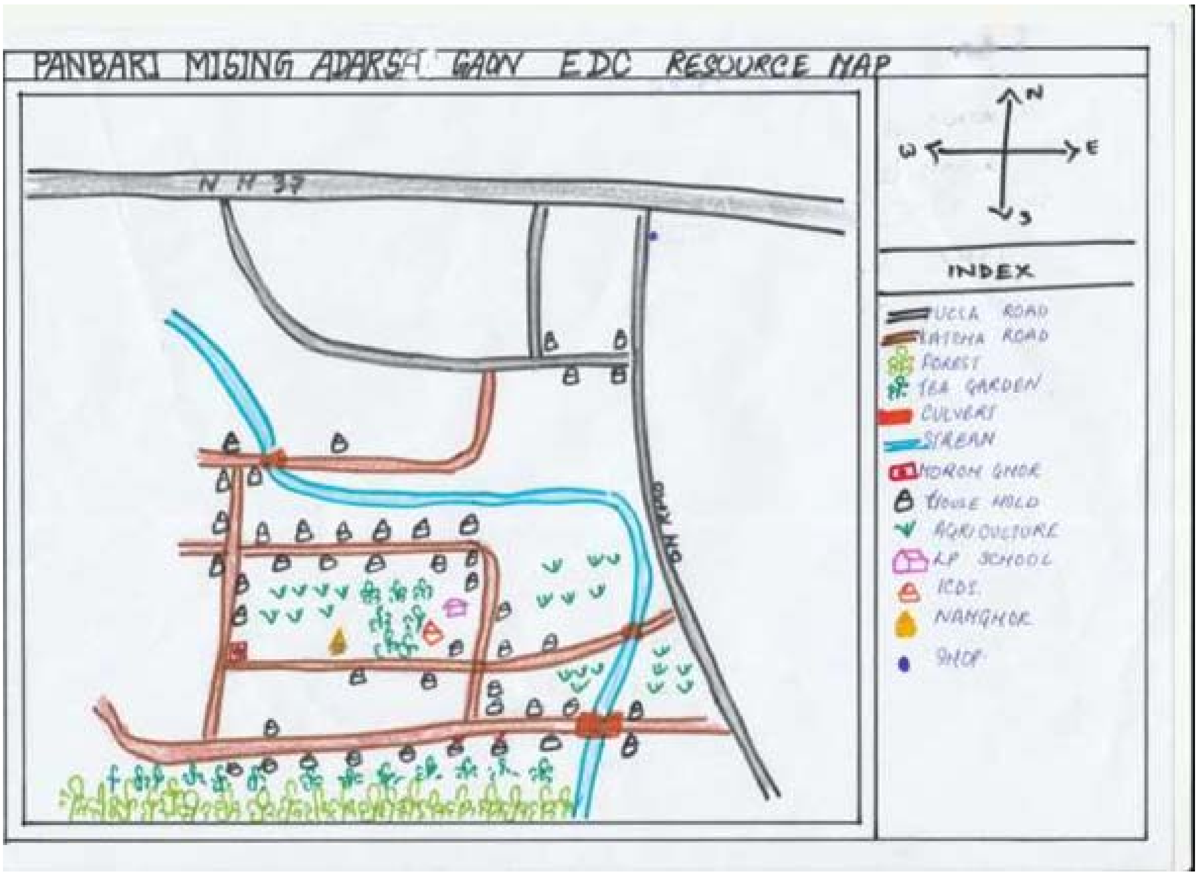

পৰিশিষ্ট - VII (গ)

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ বিপদ মানচিত্ৰ

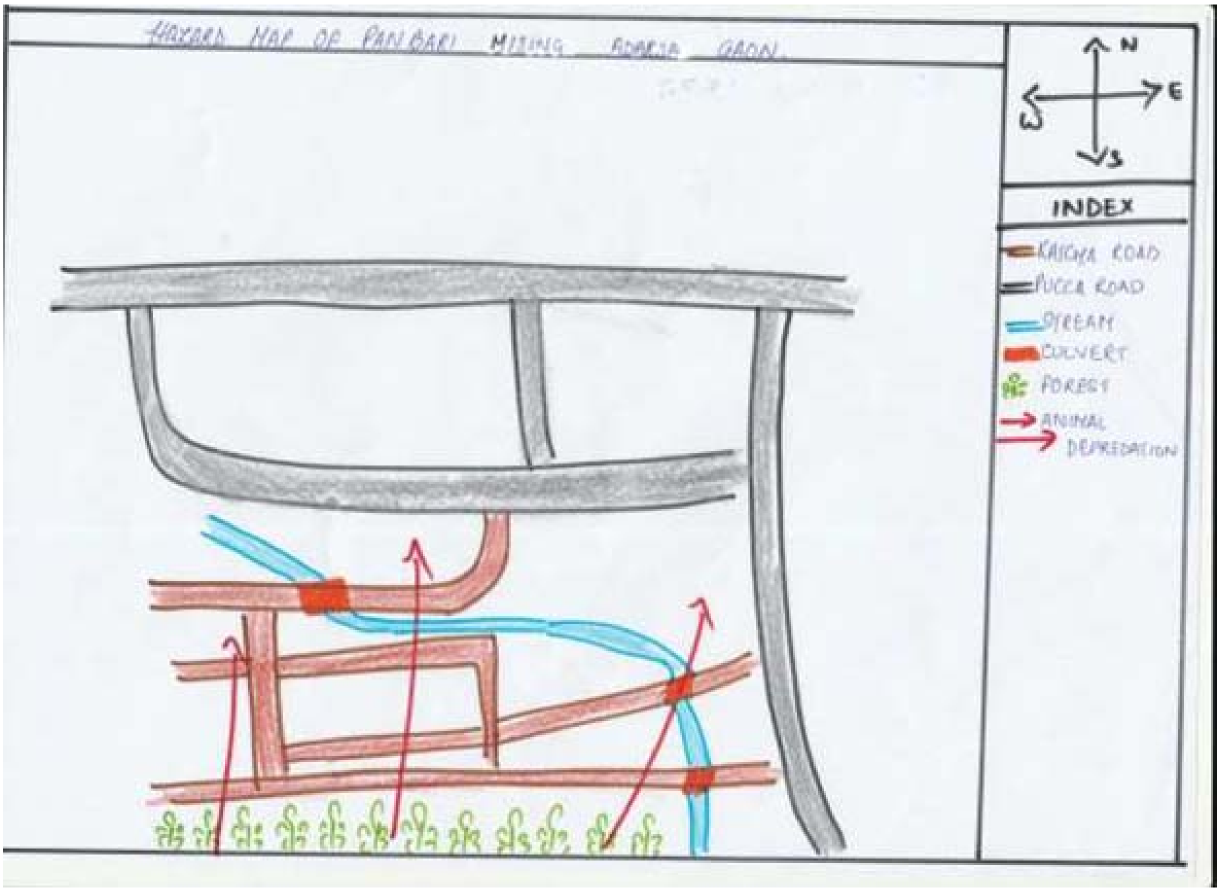

পৰিশিষ্ট - VII (ঘ)

ভেন ডায়েগ্ৰাম

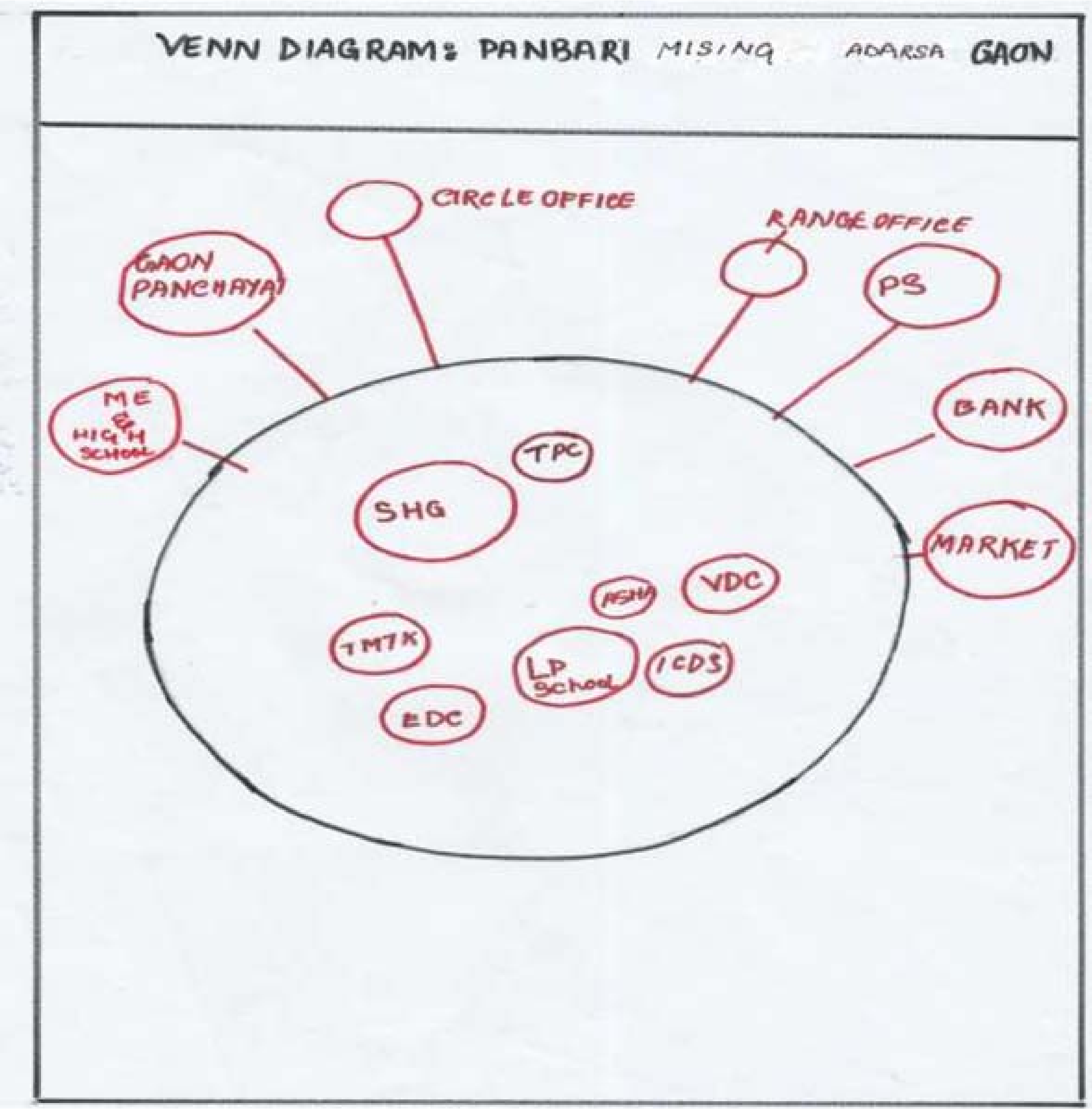

পৰিশিষ্ট - VIII

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)

Panbari Mising Adarsha Gaon E.C.O. D. Committee

EPA LIST

Activity	Details (Size & Quantity)	Budget
1.Community Hall toilet Bathroom running water	1. Conference Hall 2. EDC Office Room 3. Training & Production Centre 4. Toilet and Bathroom running water. 5. Local Product show room 6. Reat room - 2 Nos 7. Location : At Moranghar.	10 Lakhs
2. Girls Toilet there is already have We needs : A Boundary Wall.	1. Brick boundary walll of 28,800 sq.ft. 2. Location : Panbari Tribel L.P. School.	10 Lakhs
3. Tent House	1. Skin - 2000mt. 2. Tinpat - 1000 Pice 3. Chare - 2000 Nos 4. Dining Table - 30 Nos 5. Gamla(Big) - 10 Nos 6. Jarc - 10 Nos 7. Karahi - 10 Nos 8. Spoons - 40 Nos 9.Balti - 40 Nos 10. Bamboo - 2000 Piece 11. Jalna Hata (Big) - 5 Piece 12. Belsa - 4 Piece 13. Hand Washing Bucket - 5 Nos 14. Location : Panbari Muranghor	5 Lakhs

Nipon Doley
President/Secretary
Panbari Mising Adarsa Gaon
Eco Development Committee

President/Secretary
Panbari Mising Adarsa Gaon
Eco Development Committee

Divisional Forest Officer
Assam Wildlife Division
Bokakhat

পৰিশিষ্ট - IX (ক)

পাণবাৰী মিচিং আদৰ্শ গাঁও পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

Wai'reh's Therec of Panbari Mising Adarsha Gaon Eco Development Committee,

SL	Name	Father/Hasben Name	Qualification	age	Phone
1	Mrs Junmoni Kutum	Midul Kutum	X	23	
2	" Bulbuli Thapa	Chandon Thapa	IX	23	
3	" Monika Paliri	Lt Umendra Paliri	VI	19	
4	" Mainu Palgiri	Madhob Palgiri	X	20	
5	" Bijoya Payeng	Nipon Doley	X	43	9811801615
6	" Sumi Tied	Lalit Tied	X	29	
7	" Miju Tied	Ajit Tied	IX	30	
8	" Mintumoni Daw	Manab Daw	X	21	
9	" Rupa Doley	Promud Doley	X	38	
10	" Anupoma Loying	Prokhanta Loying	VIII	26	
11	" Binita Bori	Biju Bori	Nill	28	
12	" Dipika Pathori	Bikas Pathori	Nill	21	
13	" Satrupati Paw	Lt. Atul Paw	VII	30	
14	" Bobita Paw	Santonu Paw	IX	23	
15	" Sakumal Pathori	Jeeten Pathori	Nill	39	
16	" Kalabati Loying	Babuli Loying	Nill	26	
17	" Mamoni Pathory	Upon Pathori	VI	24	
18	" Kokili Doley	Lt Biju Doley	Nill	28	
19	" Balidoi Pathori	Nohen Pathory	Nill	40	
20	" Junmoni Doley	Rupom Doley	X	26	
21	" Tunumai Kardong	Juges Kardong	Nill	26	

Sri Nipon Doley

President/Secretary Panbari Mising Adarsha Gaon Eco Development Committee

President/Secretary Panbari Mising Adarsha Gaon Eco Development Committee

Contd...

SL	Name	Father/Hasban Name	Qulification	age	Phone No
21	Mrs Dipti Daw	Tikheswar Daw	X	26	
22	" Pamini Loying	Kanak Loying	IX	30	
23	" Monika ~~Kardong~~ Loying	Jetu Loying	X	22	
24	" Dipali Kulim	Numalia Kulum	Nill	20	
25	" Runumai Loying	Satnaram Loying	X	30	
26	" Runali Loying	Binud Loying	IX	24	
27	" Phulmoni Chinte	Gulap Chinte	Nill	18	
28	" Lila Loying	Gubin Loying	Nill	18	
29	" Sunia Doimari	Kapil Doimari		42	
30	" Sameli Kardong	Ideswar Kardong	Nill	29	
31	" Alina Palgiri	Nagon Patgiri	VII	30	
32	" Justina Kardong	Bikash Kardong	X	31	
33	" Sushmita Dev	Sri Ajit Dev	HSLC	24	
35	" Priya Dey	L Bikash Dey	HS	20	
36	" Monjula Loying	Sontosh Loying	X	23	
37	" Rekha Doley	Ranjeet Doley	HSLC	24	8752914134
38	" Joon Doley	Papul Doley	VII	22	
39	Mrs Mamu Das	Golap Das		47	9612139992
40	" Bobi "	Bikash Das		39	8011146190
41	" Monjuwala Das	Jibolal Das		30	8876263049
42	" Guma Das	Gubinda Das		40	

পৰিশিষ্ট - X

আলোকচিত্ৰ

এফ জি ডি	পি আৰ এ
মীন পালন	গাহৰি পালন
ধান খেতি	খৰি সংগ্ৰহ

পৰিশিষ্ট - X

জি পি এছ সমন্বয়

১।	পাণবাৰী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	উত্তৰ ঃ ২৬°৩৭’০.২৯” পূব ঃ ৯৩°৩২’৫৫.২২”
২।	ধনশ্ৰীপৰীয়া চুবা	উত্তৰ ঃ ২৬°৩৬’৪৯.৫৫” পূব ঃ ৯৩°৩২’৫৮.৫২”
৩।	তিনিআলি	উত্তৰ ঃ ২৬°৩৭’২৪.৩” পূব ঃ ৯৩°৩২’৪১.৯’
৪।	শেষ বিন্দু	উত্তৰ ঃ ২৬°২২’০২৯’ পূব ঃ ৯৩°৩২’৫৭.২২”

GOVRENMENT OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER, EAWL DIVISION
KAZIRANGA NATIONAL PARK : BOKAKHAT-785612

Letter No. B-WLG/EDC/463-64

Dated Bokakhat, the 22nd Jan., 2018

To,

The Project Director,
PMU, APFBC Society,
O/o the PCCF & HoFF, Aranya Bhawan,
Panjabari, Guwahati, Assam.

Sub :- Submission of Assamese translated Micro-plans (MP) under Part-II of Phase I of Eastern Assam Wildlife Division-Kaziranga National Park- Dhubaati Beloguri, Diporadanigaon, Rangchali, Amgurichang gaon & Panbari Adarsha Mising Gaon. for approval.

Ref :- Executive Director, RGVN's letter No.RGVN/COMPELO/26991, dtd. 17/01/18.

Sir,

With reference to the subject cited above, I submit herewith the four copies of each EDC's approved Assamese translated Micro-plans (MP) under Part-II of Phase I of Eastern Assam Wildlife Division-Kaziranga National Park-Dhubaati Beloguri, Diporadanigaon, Rangchali, Amgurichang gaon & Panbari Adarsha Mising Gaon by the undersigned for favour of your kind information and necessary action please.

Enclo. :- As stated above

Yours faithfully,

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.

Copy to the Executive Director, Rastriya Gramin Vikas Nidhi for favour of his kind information and necessary action.

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.

Memo No. A-WLG/EDC/

Dated Bokakhat, the 22nd Jan., 2018

Copy to the Director, Kaziranga National Park, Bokakhat for favour of his kind information.

Divisional ForestOfficer
Eastern Assam Wildlife Division
Bokakhat.